

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Inserati: do 9 petih vrst 4 l. D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p. večji inserati
 petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D;
 poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p.
 Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knašlova
 ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knašlova ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.

Dopolne sprotne in podpisane in zadostno frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
 v Jugoslaviji navadne dni 75 par, nedelje 1 D
 v inozemstvu navadne dni 1 D, nedelje 1-25 D
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	D 120—	celoletno	D 210—
polletno	60—	polletno	105—
3 mesečno	30—	3 mesečno	54—
1	10—	1	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Ivan Mirmolja, narodni poslanec:

O Radiću in o hrvatskem vprašanju.

Na moj članek v »Slov. Narodu« z dne 23. marca je odgovoril Radić v »Slobodnem domu«. Obsoja me, ker sem pisal v »batinaški« »Slov. Narodu«. Očita mi dalje, zakaj da nisem v Beogradu nastopil proti delitvi Slovenije in Hrvatske in me vprašuje, zakaj da nisem objavil tudi zadnjega pogovora, ki sem ga imel z njim. Moj članek sam odobrava ter pravi, da je resničen in umesten. Zamerja mi pa, da sem si sproti vse razgovore zabeležil ter me naziva zato prefriganem. Vsled teh očitkov čutim dolžnost, da podam kratek odgovor.

V »Slov. Narodu« sem pisal, ker ni v »Kmetem listu« žal prostora za večje razprave. Hotel sem pa tudi, da prode moj članek v širšo javnost in zato sem ga dal na razpolago »Slovenskemu Narodu«, ki je danes gotovo najbolj nestranski in najbolj zmeren list v Sloveniji in sem uredništvu hvaležen, da je moj članek objavil.

Ker govori Radić toliko o batnanju, ga moram spomniti na razmere, ki so vladale na Hrvatskem, posebno v Slavoniji, ob prevratu. Vladala je popolna anarhija. Ljudstvo se je na svojo roko oborožilo in plenilo. Občinarji so ustanavljali vsake svete ter prosili srbsko vojsko, da napravi red. Ti hrvatski narodni sveti so sami določevali kazni z batnanjem za vse one, ki so kradli ali nadlegovali prebivalstvo. Ti so uvedli sistem batnanja. Ne zanikam, da so se tega sistema posluževali pozneje tudi vladni organi iz strankarskih ozirov ter da so batnali Radićevce. Toda zakaj stavi Radić mene v isto vrsto z batinaši, je njegova stvar. Druga stvar pa je, če misli Radić, da se bo z očitanjem batinaštev osvetil krivcem.

Osveta je bila mogoča le, če je prišel Radić z vsemi svojimi poslanci v Beograd in stvoril z zemljoradniki in drugimi seljaki enoten klub, močen okoli 100 članov, kakor je bilo namišljeno. S tako močnim klubom bi Radić diktiral ustavo in popolnoma potolkel svoje »batinaške« protivnike. Samo to je gola istina, gospod Radić, ki je ne spravite vsвета, pa naj Vam bo še tako neprijetna. Sami veste, kaj bi pomenilo, če bi tudi vseh nas 8 poslancev nastopilo v vprašanju delitve države

na oblasti proti vladajočima strankama 180 poslancev.

Da niste Vi sami krivi, da niste prišli v Beograd, sem pokazal. Če pa niste mogli obvladati svojih pristavev in po svoje voditi svojih poslancev, ni treba zato natvezati vsemu svetu, da je kriva »batinaška« vlada, ker niste prišli v Beograd. V svojem članku sem dokazal, da je imelo celo vaše strankino vodstvo voljo iti v Beograd, da pa niste mogli prodreti s tem sklepom v stranki sami.

Meni ni politika vlačuga, temveč resna stvar. Kdor hoče dobro narodu, ki je država, mora biti pošten politik. Če zvrčate sedaj vso krivdo vaše konfuznosti na beogradsko vladno samo zato, da ohranite enotnost stranke, ne boste s tem koristili narodu. Za vodstvo države v korist naroda je treba medstrankarskega sporazuma. Za doseg sporazuma pa mora pošten politik zapostaviti koristi stranke in interes naroda!

Očitek prefriganosti, ki sem si ga nakopal z beleženjem važnejših razgovorov, je tako smešen, da se ne splača nanj odgovarjati.

Da pa nisem priobčil zadnjega razgovora z Vami, je vzrok ta, ker je bil moj prvi članek že v uredništvu, ko se je vršil najin poslednji razgovor. Ker mislite, da sem se ga bal priobčiti, storim to sedaj.

Bilo je dne 21. marca. Stopil sem v Radićevo knjigarno, kjer je bil dr. Košutić ml. Kakor navadno me je prijazno pozdravil in mi rekel, da je tu dr. Maček, če bi hotel z njim govoriti. Pozval je dr. Mačka, ki me je povabil v gornje prostore. Dejal sem mu, da sem hotel mimogrede vprašati Radića, če v resnici misli to o nas, kar je izjavil dopisniku nekega angleškega lista, da smo se dali mi samostojni kmetje kupiti od vlade. Dr. Maček mi je nato odgovoril, da Radića zdaj ni tu, da pa on misli, da je rekel Radić to le glede muslimanov.

Vprašal sem ga, če obstoji dogovor med njimi, našimi klerikalci in dr. Novačanom. Dr. Maček je to zanikal.

Vprašal sem dalje, kako da v splošnem misli o politiki. »Ali niste več seljačka stranka, ker ste stvorili blok? Še lansko leto ste podar-

jali edinole misel sela, danes pa pišete le o hrvatskem narodu.«

Dr. Maček: »Z ustanovitvijo bloka nismo ovrgli stranke. Kot seljačka stranka gremo tudi v naprej v volitve. Blok je le narodna potreba. Interes naroda je tudi interes kmeta. Bil sem odvetnik na deželi. Ko je prišla vremenska nevarnost kmetu, sem se jaz enako tresel kot kmet, kajti toča je tudi moja škoda, če on ne more dati ničesar.«

Jaz: »To pa še ni dokaz, da je vseeno za interes setve, kdo ima v rokah upravno oblast, ali kmet ali meščan. Pri upravi se stanovski interesi križajo.«

Dr. Maček: »Sedaj ni to važno. Uveljaviti se hočemo kot hrvatski narod. Kdor hoče z nami govoriti, nas mora priznati kot celoto. Mi se hočemo pogajati z drugimi le kot Irči z Anglijo.«

Jaz: »Pa znate, da so se ti borili stoletja. Hočete Vi storiti isto?«

Dr. Maček: »Hočemo, pa makar, da se bijemo tisočletje.«

Jaz: »Toda svoje dni ste bili drugačnega mnenja in pogajali smo se za skupno delo.«

Dr. Maček: »Ne vem. Mislim, da ne. Isto storite tudi Vi in deklarirate se kot slovenski narod! Zakaj bi govorili, da smo en narod, če smo pa v resnici trije?«

Jaz: »Niti pod Avstrijo niste bili tega mnenja in niti takrat, ko ste ustanavljali stranko. Ogovorili in pisali ste, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod ter zahtevali ujediničenje.«

Dr. Maček: »To mi istina.«

Dr. Maček je nato ukazal, da mu prinesejo program stranke ob njeni ustanovitvi l. 1904. Nekamo v zadregi mi je čital med načelnimi točkami programa, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod.

V tem sta prišla dr. Košutić starejši in dr. Pernat. Ostro sta me prišla kot vladinovec, ter mi rekla, da je Radić dol, če hočem govoriti z njim. Vsi smo šli dol, ker je bilo že dvanaest in so zapirali trgovino.

Radić je stopil proti meni ves razjarjen ter kričal: »Vi ste prodanci, za denar ste se prodali. Vi ste izdajci našega naroda. Vi ste lupeži in dr. Novačan je lupež.«

Jaz: »Gospod Radić! Torej Vi trdite, da smo se vladi prodali za denar. Delate nam s tem grdo krivico. Vediti, da sem stopil v političen boj kot idealist in kot tak de-

lam. Pri politiki ne iščem sebe. Če ne morem delati za določeni program, se vrnem k plugu.«

Radić se je nekoliko umiril in popravil svojo izjavo rekoč: »Ne rečem, da ste prav Vi dobili denar, toda stranka ga je dobila.«

Jaz: »Stopili smo v vlado kot neodvisna parlamentarna skupina, da dosežemo pridobitve za kmeta. V vladi ostanemo le pogojno, da dosežemo izenačenje davkov. Ako se ta naša zahteva ne izvede, smo svobodni in moremo vsak čas izstopiti.«

Razburjen je nato Radić zbežal iz trgovine.

V mirnem pogovoru sta me spremljala več kot pol ure dr. Pernat in dr. Košutić. Med drugim sta me vprašala: »Kaj storite, če mi le to dosežemo, kar zahtevamo, ker se sedaj borite proti temu. Ali ostanete še naprej s Srbi?«

Pismo iz Prage.

V Pragi, 14. maja 1922.

Velika Zlata Praga uživa svobodo v neumornem delu za ureditev razmer v mladi državi, ki stremi vedno višje in višje. Praga postaja v vsakem oziru prekrasno glavno mesto češko - slovaške države, zavedajoč se od dne do dne velike naloge, ki jo mora izpolnjevati kot središče vsega naroda. Vsi delavci, politični, socialni, kulturni i. dr. hite v Prago, kjer se zboruje, razpravlja o vseh mogočih zadevah, tako da je videti povsod samo eno željo in samo eno stremiljenje: — urediti razmere v novi državi tako, da bodo zadovoljile narod, da postane država močna in velika. Z veseljem je opažati, kako se premaguje povsod z največjo požrtvovalnostjo največje težave, s katerimi se mora boriti mlada republika. Vse deluje z lahkoto in z veliko previdnostjo. Češki narod je ponosen na svojo republiko; zaveda pa se tudi svoje moči in svoje dolžnosti v slovenskem svetu.

S 13. majem je bila otvorjena v Pragi velika gospodarska razstava. Priredila jo je kmetijska družba na Češkem. Tisoči in tisoči kmetijskega ljudstva iz vse države so prihiteli v Prago, da vidijo razstavo, da se udeležijo raznih zborovanj kmetijskih organizacij ali da sodelujejo pri raznih gospodarskih napravah. S ponosom so korakale te kmetijske množice v pestrih narodnih nošah po Pragi: med njimi je

Jaz: »Mi hočemo na vsak način sporazum s Srbi. Ali vi vztrajate na tem, da pri razgovorih za sporazum ne boste ničesar popustili?«

Dr. Pernat: »O tem bi se dalo govoriti.«

Dr. Košutić se je nato prijazno poslovil od mene, dočim sva se z dr. Pernatom razgovarjala še naprej. Ko toži čez razne nepredvidnosti, rečem: »Ni prav, da se narod tako vzgaja. Vediti, da se bo narod, če dobite Vi upravo države v roki, ravno tako jezil čez Radića, kakor sedaj čez Pašića. Vseeno bo moral plačevati šole, uradništvo, bolnice itd.«

Ko sva se razšla, mi pravi dr. Pernat, naj ne zamerim, če so me trdo prišli.

»Kaj bi zameril, saj je to vsakdanost politične borbe.«

vladalo iskreno navdušenje in povsod si slišal izjave čeških in slovaških kmetov, ki so pričale o veliki ljubezni kmetu do svoje države. Gospodarska razstava je bila priljubljena na ogromnem razstavnem prostoru, kjer se vrše vse razstave. Podaja krasno sliko velikega gospodarskega razvoja na Češkem. Največji del razstave zavzemajo najrazličnejši gospodarski stroji, razstavljeni od češke industrije. Zelo zanimiva je razstava perutnine in konj, ki je pokazala, kako zelo razvita je ta panoga gospodarstva med češkimi kmeti. Zanimivi so tudi oddelki raznih gospodarskih organizacij. V njih je videti ogromno delo čeških kmetijskih strokovnjakov in sistematični razvoj tega dela. Isti dan je zborovala tudi češko - slovenska poljska jednota, zborovanja so se udeležile ogromne mase čeških kmetov. Veliko pozornost je vzbudil govor dr. Kramara, ki se je odločno izjavil proti prevetliki cepitvi naroda v strankarstvo. Izjavil je, da kdor narodno in socialno enako čuti, spada v eno stranko. V nji je dana strokovna skupina popolna avtonomija, da zastopajo svojo korist. Odločno je nastopil proti izvrševanju agrarne reforme v tej obliki, kakor se sedaj izvaja, češ da ustvarja samo kmetijski proletarijat.

Isti dan je prisel v Prago francoska delegacija pod vodstvom predsednika mesta Pariza, Cezara Clarda, ki je bila navdušeno sprejeta od zastopnikov raznih oblastev, šolstva in mnogobrojnega občinstva. Cezar

Fr. Ž.:

Gospodična Kodermančeva, njena duša in njeni prejemki.

Moj prijatelj, ki je oficijal na financi, ima služkinjo, Pepa ji je ime, Kodermuc se piše in je jako zaokroženo bitje; na ramah ji sedi velika zrela pomaranča in se prijazno smehlja v svet. Drugače je zdrava in brez ženina in brez mrčesa. Toliko sem jo poznal že poprej.

Pa sva se razgovarjala s prijateljem, oficijalom na financi, in sem mu omenil, da ima moj kuhinjski strah v celoti boljše dohodke, nego jih imam jaz.

Odgovoril je, da sem orel, in je razložil vso stvar.

Najprej je pohvalil svojo Pepo, kakšen da je biser; če bi se ji poleti ne potile noge, je dejal, bi bila brez madeža, ne dosti drugačna nego nebeški kraljice.

In potem je povedal, kolikšno daje temu biseru plačo: za dobri dve tretjini manjšo, nego jaz svojem strahu.

Kako je to mogoče?

Ker da smo vsi skupaj orel, je dejal. — Orel mu je običajna beseda brez žaljivega pomena in namena. — Ker da mislimo, je dejal, da je plača vse. Mislimo, da ima človek le želodec, pa pozabljamo, da ima neumrjočo dušo tudi. »Moj ljubček«, je dejal — ljubček

mu je druga važna beseda in pomeni toliko kakor orel — »moj ljubček, pri meni je red in ugled in izpodbuda. Duša«, je dejal, »ima bolj žive potrebe nego telo, ali so te potrebe čisto drugačne, nego so telesne.«

»Vidiš«, je dejal, »naša Pepa zame ni Pepa ali celo kuhinjski strah, kakor je tebi troja, ampak je gospodična, gospodična Jožica in gospodična Kodermucova. In poleg gospodične ji gra še službeni naslov. Red mora biti, moj ljubček, in ugled in izpodbuda, to je za neumrjočo dušo in ne gnusni mamon.«

»Uživamo naš biser«, je dejal, »že peto leto. Najprej je bila pestunja. Danes bi jo nazival plenilno asistentko, toda v onih dneh še ni bilo teh ozirov na dušo, na red, na ugled in na vse. Posledica buna je izbruhnila šele pozneje, čez kak dve leti. Tadaš pa so bile plenice pri nas že trajno upokojene, pa sem naredil naslov naše Pepa tako, da sem jo postavil za metelsko aspirantko. Naslov je primeren področju, dostojen je in blagolasev — lepši je gotovo, kakor »pisar druge klase«.

»O svojem novem činu je prejela dekret. Saj veš: na ministrskem papirju, na oeli polji. In je stalo zapisano s strojem: »Gospodična Jožica Kodermucova — blagorodje — metelska aspirantka — tukaj. Imenujemo Vas itd., itd.« Datum, podpis. — Hakramiš, je bila ponosna! Zarela je kakor solnce

izza grebena, koj si je dala podstaviti pete.«

»Bila je vredna izkazanega zaupanja. Kvalificirala se je jako — in trajalo ni dolgo in že smo jo mogli pripustiti k praksi v našem oddelku za kuhinjo in prehrano.«

»Postala je štedilniška oficijantka s samostojno in neomejeno disciplinarno oblastjo nad ščurki.«

»Po primerni teoretični in praktični izobrazbi se je ob vztrajni marljivosti in na podlagi uspešno prebitega kuhinjskega rigorozna v kratkem času povzpela na ugledno stopnjo kuhinjske kontrolorke s pravico elamnika.«

»Vsakikrat, kadar je napredovala, je dobila dekret, po pošti seveda in proti potrditvi na povratnici, da je bilo bolj imenitno — »gospodična« in »blagorodje« in vse, kakor se spodobi, in združeno z izkrenimi čestitkami od mene in ženo.«

»Vidiš, ljubček, to je tisto, po čemer kopirni neumrjoča duša. Le pomisli: dekletje je stalo komaj dvaindvajset let, pa ima sedaj po zopetnem povzpetju že naslov in značaj komisarke za kuhinjo in prehrano! Taka karijera ni mačji kašelj!«

»Dobro!« sem dejal. »Toda kako se gledata zastran plače?«

»Zastran plače? Plača je v redu. Plača ima primerno svojem odličnemu dostojanstvu. Saj veš — čim višja stopnja, tem slabši dohodek. Ne morem pomagati — v demokratski dobi živimo.

Toda sem že povedal in si slišal, da meni mamon ni poglavitna stvar. Naša niti za trojni denar ne gre od nas, da bi se odpovedala blagorodju, gospodični in komisarki in se zopet pogreznila na stopnjo proletarske Pepa in zaničevanega kuhinjskega strahu.«

»Seveda, prejemke ji je bilo treba uravnati kolikor toliko — to zahteva duh časa, ali ne? Da je slaba, naša valuta, je pa tudi res.«

»Prej je povzru dobival naš biser vsako leto par novih škarpetov, na stari par pa nove podplate — je stalo petsto kron, kakor groš. Uravnala sva si plačo jaz in moja milostna tako, da sva ukinila čevlje in podplate. Zato pa sva ji pa primaknila vsak mesec 20 kron. Sva prihranila 260 kron kakor groš, pa jih dejava našemu biseru 200 za božič, 60 za novo leto in je biser stajno zadovoljen. Mladv tudi. Najtrdnější temelj sreče pa je človeku, zapomni si, zadovoljnost.«

Izjavil sem, da se soper pravilnost tega reka ne upam kaj tehnega ugovarjati.

Prijatelj pa se je dalje ustil, kaj je še vse storil za svojo kuhinjsko dilko. Prevedel ji je plačo v dinarje! Z dekretom seveda. Mera plače se sicer ni izpremenila, številka se je celo štrikratno skrajšala. Vendar da mora vsak pravilnik priznati moralni učinek navedenega ukrepa, ki da je razodeval živo brigo za dobrobit zveste nameštene.

No in potem je prišel s poglavitno stvarjo: večer da je svoji komisarki, gospodični Jožici Kodermucovi, iz lastnega nagiba dovolil izdatno redno draginsko doklado. Zgolj ta je postavil pogoj, da vse perilo opravi doma. Razčunal da je in izračunal: kar bo prihranil pri perilu, polovico tega bo dal Pepi, polovica bo pa ostala njemu, ki da je bolj potreben doklade nego Pepa.

Dal sem duška svojem prepričanju, da je umazanec.

»Kaj?« je rekel. »Umazanec? Kdo? Jaz?«

Potrdil sem, da je pravilno razumel smisel mojih besed. On da je umazanec, ki prvi spada v domačo perilo in najostrejšim lugom, z najtršo krtačo. Njegova komisarka za kuhinjo in prehrano pa da očitno ni pri sebi, sicer bi mu bila že davno ušla.

»Kaj?« je rohnal. »Ni pri sebi? Kdo? Naša Pepa? — Le počasi, ljubček! Ali veš kaj govoris? Kaj pa vlada? Kako pa vlada ravna s svojimi nameščenici, he? Pa je vlada umazana, he? Reci, če se upaš! Tamle stoji policaj. — Pa so nameščenci neumni, he? Ne boš, Jaka! Jaz nisam umazanec, Pepa ni neumna, ampak ti, moj ljubček, ti orel.«

Moj prijatelj, oficijal na financi, rad pretrava. Meni ni ime Jaka. Pri moji veri, da ne! Niti nikomur v mojem sorodstvu.

Drugače ne tajim, da čisto brez je dra niso bile njegove besede.

Čaire je v svojem pozdravnem govoru, kakor tudi pri poznejših prilikah ponovno poudarjal velike zasluge češkega Sokolstva za osvoboditev naroda ter slavil delo Sokolstva. Francoska delegacija si je ogledala tudi gospodarsko razstavo, katero so posetile tudi večje deputacije iz Holandske in Belgije.

Te dni se vrši v Pragi kongres visokošolskih profesorjev, pri katerem sodeluje tudi zastopnik ljubljanske univerze, rektor dr. Krek. Kongresa se je udeležil tudi predsednik Masaryk, ki je v daljšem govoru poudaril pomen vzgojnega dela profesorjev, poudarjajoč zlasti, da zahteva reforma šol tudi reformo učiteljev ter da je svoboda prinesla tudi svobodo v šole in učitelstvu, od česar pričakuje mnogo za napredek naroda, kajti učitelji in dijak ne smeta skrivati svojega notranjega prepričanja pred nikomur.

Iste dni je zboroval v Pragi glavni odbor Češke Obce Sokolske. Zborovanja so se udeležili zastopniki celokupnega češko-slovenskega Sokolstva. Iz Ljubljane se je udeležil tudi zastopnik Jugoslovenskega Sokolstva, dr. Riko Fux, ki je imel nalogo pripraviti in dogovoriti vse potrebne zadeve glede zleta. Na zborovanju češkega Sokolstva so bili podani obširni referati o delu Sokolstva, ki so pokazali ogromen napredek te največje organizacije češkega naroda. Z velikim navdušenjem je bilo sprejeto poročilo podstaroste Štepaneka o pripravah za I. jugoslovenski visokošolski zlet v Ljubljani, katerega se udeležijo do 7000 Sokolov in Sokolic. Z velikim navdušenjem je bil sprejet predlog, da se odpošlje na naračajski dan dne 23. julija v Ljubljano do 800 naračaja, ki naj tudi nastopi pri javni telovadbi.

Tako se vidi pri češkem narodu povsod stremenje izboljšati sedanje razmere ter ustvariti močno državo. Vse dela in dela ter stremi po zboljšanju razmer.

R. F.

Mariborsko pismo.

V Mariboru, 18. maja.

Preteklo nedeljo je naše strankarsko in politično življenje izrazilo odseval na dveh uradnih prireditvah. Dopoldne pri proslavi otvoritve ambulaterije PTL, zvečer pri proslavi 60letnice Slovenskega Čitalnice. Dopoldne smo se spravili skupaj zastopniki slovenskih strank, nismo pa spravili slovenskih zdravnikov, in to vkljub temu, da je zdravniško društvo protektor bojne organizacije proti najhujšemu sovražniku ljudskega zdravja. Odzvali pa so se uradnemu vabilu — nemški zdravnik. Ako bi bili Nemci prišli zvečer v Narodni dom, bi se zato ne bil podrl. Nemci bi bili veseli, ker bi bili videli, da je sovraštvo med slovenskimi strankami zarezalo globlje brazdo nepremostljivosti, kakor v dnehi ustanovitve Čitalnice med Nemci in Slovenci. Res je, Čitalnice so se preživele; toda specijelno ta čitalnica na severni meji vsebuje vso našo zgodovino zadnjih 60 let. A kar je še bolj aktualno: prav ta čitalnica je še danes poklicana kot edino še preostalo kulturno društvo, v katerem se morejo in se morajo najti vsi Jugoslovenci in Slovani sploh, živeti v Mariboru. Je danes še edini tabor, v katerem bi nas Nemci morali videti edine. Proslavitelji 60letnice so bili sicer res složni, toda po svojem političnem mišljenju so vsi iz naprednih strank. Opazil nisem nič enega izrazitega pristava SLS.

Ker smo že pri SLS, povemo odkrito: To ni bil prvi slučaj njene abstinenca od javnih skupnih narodnih prireditev. S svojo ostentativno abstincenjo so pričeli že po prvem narodnem prazniku leta 1919, ko so se čutili uzašene od govora prof. Voglarja raz balkon mestne hiše. To svojo abstinenco so s par izjemami prenesli tudi že v nepolitične prireditve, vendar take prireditve, kjer bi se slovenski živeli v Mariboru moral pokazati kot kompakten. Po demonstracijah dne 13. oktobra leta 1920 nas Nemci niso videli več v kompaktarje. Ob tej priliki je SLS uradno ponudila svoje simpatije Nemcem, in to v tistih bridkih urah, ko so koroški Nemci požigali domove tudi njihovih pristavov na Koroškem in surovo pretepali in izganjali njihove najboljše duhovnike. Pričakovali smo, da SLS krene na drugo pot, ko je razglasila svoj revidirani program »vpopolnjenja« v najširše ljudske sloje, da zbere »vse slovensko ljudstvo« pod svojo zastavo. Splošna politična situacija je bila takrat za realizacijo takega programa zelo ugodna. Pasivnost v nasprotih strankah, nezadovoljnost med uradnistvom, delavstvom, malimi obrtniki in trgovci je marširala gnala čisto v tabor ali vsaj blizu tabora SLS. K temu uspehu so največ pripomogli prvi dr. Koroščekovi širši javnosti namenjeni shodi. Po teh uspehih pa je SLS svojo taktično sprememnila: sed stranke ne vodi več k ljudstvu nego ljudstvo samo mora k stranki. Izostali so masi ljudstva namenjeni shodi z omejitvijo na strankne pristaje in vabilne iz nasprotih taborov. Napram javnosti gladko tekoči strankin stroj doživlja na znotraj zastaje vsled nasproti dveh struk: eno stravo radikalov s posvetno nadvlado tvorijo nova armada mlajše duhovščine, inteligenca, kmečkoga ljudstva, krščansko soc. delavstva ter bližajoč se šlaerskim republikancem in komunistom meče raz kov nacionalizem in verski fertilizem,

zastopalo samo splošna krščanska načela; druga struja z absolutno duhovniško nadvlado se rekrutira iz starejšega duhovništva, laikov, konservativcev, verskih fanatikov-katoličanov ter se bliža tudi enako mislečim Nemcem. Prva, radikalna, razpolaga z večjo privlačnostjo v masah, ker se po znanom dr. Sušteršičevem receptu ne briga toliko, ali ker drugi interesi bolje kažejo, celo nič za versko mišljenje pristave. Druga, konservativna, razpolaga z močjo cerkvene oblasti in kar je še vplivnejše, z denarjem in tiskom. O nadvladi, oziroma zmagi ene struje nad drugo odloči izvolitev bodočega škofa. Od nlega bo odvisna tudi rešitev vprašanja, ali se štarska SLS popolnoma odloči od nacionalizma in zaplove z razvitimi jadrji v katoliško internacionalo ali pa se začne zopet praktično zavedati nekdanjega narodnega dela. Bodoči škof odloči tudi o vprašanju, ali se sme duhovščina udeleževati republikanske propagande.

Pri proslavi čitalnice smo videli, da imamo v Mariboru le eno narodno stranko in da se na tej platformi naravno najdejo v zadnjem času živahnije delujoča JDS in le še životača NSS. Ako bi imela JDS nekaj več takih za podrobno delo agilnih moči, kakor dr. Reisman, ki razume vsako še tako nepolitično napravo spretno spraviti pod okrilje JDS, bi bil njen položaj docela drugačen, kakor je v resnici.

Pravni vestnik.

VPRAŠANJE PREOSNOVE POROTE.

V sredo dne 17. t. m. je sklicalo društvo Pravniki svoje člane na sestanek, da zaključijo diskusijo o vprašanju preosnove porote. Dasi je bila udeležba to pot dokaj medlejša kakor pri prvih dveh sestankih, 12. in 19. aprila t. l., vendar diskusija ni bila nič manj zanimiva niti manj plodovita. V dnevni debati, katere so se udeleževali poleg referenta g. prof. dr. Dolenc g. nadv. dr. Palnič, predsednik viš. dež. sod. Kavčnik, univ. prof. dr. Skumovič, odvetnik dr. Lavrenčič, nadvet. Nagode, podpreds. viš. dež. sod. dr. Rogina in predsednik sestanka, dr. Majaron sam, se je glede preostalih vprašanih o preosnovi porote ugotovilo sledeče: 1. Ne kaže, da bi se pripuščalo kakor doslej obtožitelju, da on uvala porotno razpravo s svojimi razblinjenimi razlogi obtožnice, ki so včasih še na povzročitev neugodnega razpoloženja napram obtožencu preračunjeni. Dosti je, da izmed državni pravdnik tenor obtožnice, in da bi moral dobiti tudi zagovornik takoj za obtožiteljem besedo. Arma sint aequalia! je poudarjal g. dr. Rogina. Pač pa je potreba, da takoj po prečitaniu tenorja obtožnice poda predsednik porote uvaljati, popolnoma objektivni opis dejanskega stanja (formulacije g. Kavčnika), pridim naj na koncu dokaznega postopanja, dočim ne: resumé (razložba bistvenih posledkov dokazovanja), ampak — eksponé kot razlaga samo zakonitih dolžil, ki utegnejo prihajati za konkretni primer iz materialnega in formalnega prava v postev. (G. prof. Skumovič bi želel tak eksponé že na začetku porotne razprave, g. Nagode pa je za obdržanje prečitanih razlogov obtožnice in tudi resumé-ja) 2. Pri debati o stavitvi vprašanih na porotnike in o razmerju glasov, potrebnih za potrditev, se je — na prošnjo g. referenta — predvsem razmotrivalo o predlogu g. podpredsednika Regallyja, ki ga je podal v svojih člankih v »Slovenec«, da naj se vzame le šest porotnikov za porotniško klop, tako, da bo prosta večina glasov obenem tudi že dvotretjinska. G. referent je izjavil, da bi se on približal temu predlogu, ker se mu zdi, da bi se dalo ob nujni potrebi štedenja državnih izdatkov tak predlog iz finančnega stališča lažje sprejeti. Vsi drugi govorniki pa so bili odločno za to, da naj se, ako se že ne bi mogla ohraniti dvajsetorica za porotno klop (— »šest! — ni nobena porota!«, je vzkliknil g. dr. Majaron v debati. —), obdrži vsaj osem porotnikov za klop, a od teh naj bi moralo za potrditev vseh vprašanih, ki se tičejo krivde, glasovati najmanj šest z »da«. Štedenje nikakor ni na mestu, ako gre za to, da dobimo dobro pravosodje. G. referent je obljubil, da se bo vnovič zavezal v smislu pravca današnje debata. 3. Glede posvetovanja o kazni je pokazala debata soglasnost v mnenju, da kaže kot izpremembo sedanjih predpisov uvesti to, da se pritegne samo prvak porotnikov trojici državnih sodnikov, da izreko skupaj kazni; pritegnitev sodnega števila porotnikov bi stališče obtoženca pogošalo. 4. Ravnotako soglasno, kakor tudi odločno se je odklonil predlog načrta novega zakona o poroti, da bi imeli pravico državni sodniki, t. j. senat trojice, ukiniti veljavnost porotniškega pravoreka na kvar obtoženca, češ, da so se porotniki očividno zmotili. To bi pomenilo nekakšno kontrolno poroto, ki bi ji izpodkopavala vsaki ugled in zanikala upravičenost porote sploh! Glede enakosti ukinjenja porotniškega pravoreka v prid obtoženca se je sicer g. dr. Skumovič priključil mnenju načrta, da naj zadošča za ukinjenje večina v senatu, vsi ostali govorniki pa so zahtevali, da ostani pravica korekture vezana na enoglasnost senata. »Ne gre, da bi se poroti zamerilo, da se je pomolila pri pravoreku, če učen sodniki sami med seboj niso enakega nazora«, je utemeljeval to zahtevo g. Kavčnik.

Koncem diskusije se je g. referent vsem udeležnikom diskusij sklopilo toplo zahvalil za pripomoč k razbistrenju vprašanih, rekoč, da mu bodo mnenja navedenih slovenskih juristov služila kot dobra opora pri posvetu v zakonodajnem svetu. Veseli ga, da je debata pokazala, da smatrajo slovenski juristi poroto za potreben inštitut kazenske pravde, to pa ne le za najtežje, ampak osobito tudi za politične delikte. Po osebnih izvedstih in mero-dajnih politiki se je prepračil, da stoji

vse politične stranke na istem stališču. Na pobudo g. predsednika Kavčnika pa se je, da izve še mnenja iz širokih ljudskih plasti, obrnil na vse državne pravdnike v Sloveniji, da vprašajo občinske predstojnike v svojem okolišu, ali žele poroto obdržati. — G. predsednik Kavčnik je nasvetoval odboru »Pravniki«, naj otvori v istem smislu pismeno anketo, kakor je to že na prvem sestanku predlagal, in to pot domnevnega časopisa, na kar je g. predsednik sestanka zaključil zborovanje z hvala g. referentu za inicijativo, vsem udeležnikom pa za pokazano veliko zanimanje.

Politične vesti.

— Seja načelstva demokratske stranke se vrši v torek, dne 23. maja popoldne ob 15. v stranknem tajnistvu (Narodni dom). Člani se vabijo na polnoštevilno udeležbo.

— Shodi demokratske stranke v mariborskem okraju se bodo vršili prihodnje nedelje, dne 21. t. m. v slovenjegraškem okraju v St. Vidu nad Mislino ter v smartnem pri Slovenjgradu, v mariborskem okraju pri Sv. Antonu na Pohorju in v mariborskem okraju v Zgornji Kungoti.

— Zalostne posledice plemenskega šovinizma. »Jugoslovenski list« izjavja: Nočemo danes razpravljati o nazivu »balkanizma«, ki se je udomačil v političnem življenju. Pripomnimo la, da smo vsi brez plemenske razlike zaslužili, da nas inozemstvo imenuje »balkanec«. Skoraj v štirih letih nismo znali urediti notranje politične razmere in še vedno dokazujemo, da nismo zreli za to državo, ki je vsi brez razlike ne znamo prav ceniti. Najnovejši žalostni pojav našega javnega življenja je prenašanje plemenske mržnje na socialno-humanitarno in kulturno polje. Tega pojasa ne moremo drugače imenovati nego barbarstvo. Mar ni barbarstvo, ako napada srbski šovinistični list umetnika samo zato, ker je prišel iz Zagreba a ne iz Beograda? Mar ni barbarstvo, ako mnogi učitelji uporabljajo šolo za širjenje plemenske mržnje? Ogorčeno se moramo vprašati, kam vodi ta bedastoča hrvatskih in srbskih šovinistov? Ali nam hočejo res uničiti socialno in prosvetno življenje? Ali ni že skrajni čas, da se proti tem tipom, napojenim s strupom plemenske mržnje, postavijo v bran vsa naša zdrava jugoslovenska javnost?

— Jugoslovenska državna zavest v južni Ameriki. Ob priliki prihoda našega generalnega konzula g. Grisona v Buenos Aires piše tankajnski »Zajednica«: Kot prvo in najstarejšo glasilo jugoslovenskih izseljencev v južni Ameriki, ki je od svoje prve številke do danes ostalo zvesto in dosledno svojem narodnemu programu, je v delo in spoštvalno v Hrvatu vedno Srba, v Srbu Slovenca, v vseh treh pa enotno, narodno, državno enakopravno celoto. Tega narodnega programa ne bo »Zajednica« kot glasilo Hrvatov, Srbov in Slovencev v južni Ameriki nikdar zapustila. »Zajednica«, kot glasilo Hrvatov, Srbov in Slovencev v južni Ameriki, je edina priobčila za naše izseljenike narodno vidovansko ustavo ter pozvala izseljenike, da spoštuje ustavo svoje domovine in njene službene zastopnike, dokler bodo ravnali z njimi, kakor zahtevajo zakon, pravica in narodna čast. Tudi ob Vašem prihodu apelira na vse Jugoslovence, da se uvrstijo pod zastavo zastopnika svoje ujednjene domovine in svojega ustavnega kralja.

— Tudi Italija sklene pogodbo z Rusijo. Italijanski zunanji minister Schanzer je izjavil dopisniku »Corriere d'Italia«, da je vodila Italija na generalni konferenci svojo lastno politiko. Pri tem je prišlo do nasprotij napram angleški politiki, pa tudi do soglasnih naziranj. Končno je izjavil, da so položili v Genovi temelji za pogodbo med Italijo in Rusijo ter izrazil upanje, da bo ta pogodba v kratkem času dovršeno dejstvo.

— Italijansko-poljski gospodarski dogovor. Italijani poročajo z velikim zadovoljenjem, da se je v Genovi dosegel vsaj eden dogovor, ki utegne biti v veliko korist Italiji, in sicer italijansko-poljski gospodarski dogovor. Korist se obeta zlasti Trstu, ker se ima odslej vsa poljska emigracija posluževati tržaškega pristanišča. Poljska ima površine 295.000 m² (okoli 15.000 m² manj nego Italija) in šteje okoli 30 milijonov prebivalcev. V Ameriki živi okoli 4 milijone Poljakov, ki so precej premožni. Tako je pričakovati velikega poljskega prometa iz Evrope v Ameriko in obratno. Za doseg dogovora je bilo treba velikega bola proti Hamburgu in Gdanjskemu. Gospodarski dogovor med Italijo in Poljsko na obsega tudi glede nabave petroleja iz Galicije enako postopanje z Italijo, kakršno uživajo tozadevno že druge države, ki so sklenile s Poljsko gospodarsko pogodbo.

— Iz boljševiškega procesa proti patriarhu Tihonu. Moskovski listi poročajo podrobnosti o procesu proti patriarhu Tihonu, ki je bil obdolžen, da se je skupno s 17 duhovniki in 34 laiki uprl konfiskaciji cerkvenega imetja. Moskovski listi pišejo: V dvorano vstopi mož visoke postave. Na pravih ima veliko sveto sliko. Njegova brada in lasje so sivi. Obklečen je v črno duhovniško obleko. Tihon se črne proti avtoritiji in ga blagoslovi. Predsednik: Vaše ime? Tihon: Bialavin. Kratko in čisto ime? — Vasilij Ivanovič, vevrski patriarh Tihon. Patriarh odgovarja samozavestno na vsa vprašanja. Predsednik: Kaj spada pod vašo urav? — Vsi verniki v Rusiji. In cerkev? — Se razume. In cerkveno imetje? — Naravno. Ali vam je, državljani Bjela-

vin, znano, da je takozvano cerkveno imetje državna last? — Da, vem. Kako morete torej upravljati z imetjem, ki ni vaše? — To je brez pomena. Rimski papež je ravnal tako kakor bi bilo vaše, ki ne obstoji. Imetje se lahko vzame. Kdo vam ga je odvzel? — Ne meni, ampak cerkvi in bogu. Kdo je to storil? — Sami veste kdo. Kakor pravite, ste vkljub temu, da se vam je odvzelo imetje, ravnali tako kakor bi bilo vaše. — Poskusi se lahko. Vlada se lahko moti. Izvedenci v cerkvenem pravu trdijo, da dotični ukaz sovjetske vlade ne nasprotuje cerkvenemu pravu. — To ni pravilno. V svojem pozivu ste rabili besedo profanacija, ali veste, kaj pomeni beseda tat? — Moj poziv ni proti sovjetski vladi, ampak proti onim, ki bodo odvzeli cerkveno imetje duhovnikom in vernikom. Ti so torej tatovi? — Da, tatovi posvečenih predmetov. Sovjetska vlada jim je torej zapovedala, naj krajejo? — Niso bili primorani. So ljudje praktičnega življenja, mola stvar pa je, da jim kažem pot gospodovo. Predsednik: Obtožence vi ste oproščeni!

Julijška kraljica.

— Vprašanje jugoslovenske zastave pri svečanosti povoda dohoda kraljevske dvojice. V seji političnega društva »Edinost« se je poudarjalo, da bi bil sprejem kraljevske dvojice na slovenskih tleh mnogo pristronejši, ako bi oblast dovolila Jugoslovenom, da izvešijo svojo trobojnico. Sklenilo se je, da gre deputacija h generalnemu civ. komisariju in mu to sporoči. Zgodilo se je to takoj in gen. civ. komisar je nemudoma brzojavil v Rim po testvarna navodila. Naša trobojnica je zgolj narodna in nima opraviti nič z nikakrno državno zastavo. Da pod Avstrijo niso smeli Italijani v Primorju izveštati italijanske trobojnice je sledilo iz ugovorov, da je taka zastava italijanska državna in prepovedala jo je avstrijska oblast. Jugoslovenci pa so opetovano izjavljali svojim italijanskim sodeželanom, da oni nimajo nič proti italijanski trobojnici in bi radi njih lahko svobodno vihrala med primorskimi Italijani. Pa še nekaj drugega moramo omeniti. Slovenci za Čedadom, katere nazivamo vedno beneške Slovence, smejo že od nekdaj ob vsaki priliki izveštati svojo slovensko trobojnico. Nič čudnega ni, ako pridejo slovenski naborniki v Videm s slovensko zastavo in ako videmski škof pride med nje ali gre na Matajur ga pozdravlja med beneškimi Slovenci polno slovenskih trobojnic. In ti Slovenci so jako zvesti italijanski državljan in italijanski listi so bili polni hvale o njihovem požrtvovalnem vojaškem službovanju v svetovni vojni. Tem gotovo ne odrežejo rube slovenske zastave. Zato pa naj bi svobodno plapolale povsodi med Jugoslovenci. Italijanska vlada lahko računa, da jih s takim dovoljenjem priklene nase, ker Jugoslovenci neizmerno ljubijo svojo zastavo — z odklonilnim odgovorom pa ona sama pokvari kraljevske svečanosti v Julijški krajini. — Odgovor iz Rima je prišel in se glasi odklonilo. Rimska vlada pravi, da se je stvar prepozno sprožila in da niso izključeni incidenti.

— Iz Gorice, 18. maja. Priprave za kraljev prihod v Gorici so v polnem teku. Slovenci do danes še niso bili povabljeni na sodelovanje pri sprejemu. Oblasti so sicer po tretjih osebah nekaj tipale — zapupno in privatno — pri naših ludeh, najbrže pa samo zato, da bi se informirale o naših namerah. Povabila v uradni obliki do danes še ni bilo in, kakor se vse zdi, ga tudi ne bo. — Deželni odbor je izdal posebne plakate in letake, v katerih povečuje kraljevo dvojico. Za nas Jugoslovence je zanimiv oni del proglasa, ki govori o kraljici in njenem jugoslovenskem pokolenju: »Z iskrenim zadovoljstvom ugotavljamo danes, in si moramo celo tolmачiti kot dobro znamenje, da si Njegovo Velikanstvo Viktor Emanuel III. ni izbral svoje visoke družice pokorivši se hladnim političnim potrebam, ampak le nagnjenju svojega srca. V Heleni Petrovič-Njeguš, občudovanja vredni cvetki Črne gore, zibel slovenskih sokolov, ki so v svojem junastvu najvišje poleteli, je našel Visoko družico svojemu prestolu. Tesna hubezen je privezala slovensko knežjino k italijanskemu knezu, in iz te zveze se je ustvarila ona italijanska obitelj, ki je radi svojih nepreoslavljenih vrlin največjega občudovanja vredna. Tudi naša dežela je obitelj, ki sestoji iz ljudi različnega plemena; in baš po prekrasnem vzgledu Visoke kraljeve dvojice, Helen, Črnogorske knežjine in Viktorije Emanuelove iz kraljeve savejske hiše, se hočemo tudi mi v goriki, nevenilivi in bratski ljubezni in neupogljivi volji spojit v en sam rod, da bi koristili skupni domovini...«

— Pred prihodom italijanskega kralja. Iz Gorice nam poročajo: Prihodni teden pride italijanski kralj v Gorico. Za sprejem se vršijo velike priprave. Pripravljajo se tudi vojni oškodovanci, da izkoristijo to priliko in pokažejo kralju razmere v opuščeni anektiranih ozemljih in pravi luči. Kakor znano, se je vršil pred nekaj tedni v Gorici shod vojnih oškodovancev, na katerem se je sklenilo staviti vladi ultimatum do dne 1. maja t. l., v katerem terminu bi morala pokazati vsaj — dobro voljo. Te dobre volje do danes še ni pokazala, ker so ravno došla iz Rima poročila, da so se razbila pogajanja med vlado in zastopniki vojnih oškodovancev. Zato je sklenil dne 15. t. m. odbor za obrambo vojnih oškodovancev sklicati na dan 21. maja veliki shod vojnih oškodovancev v Gorici na Telovadni tre. Ta sklop je izzval pri fukajntih oblastih veliko skrb. Kralj pride in lahko bi izvedel resnico. Lahko bi izvedel, da ljudstvo ni tako zadovoljno, kakor bi mu to hoteli do-povedati razni visoki funkcionarji.

Gospodarstvo.

VPRAŠANJE SVOBODNE TRGOVINE V GENOVI IN NAŠE STALIŠČE.

Predsednik londonskega Cobden-Club-a Sir George Paish, znani boritelj za svobodno trgovino je predložil predsedstvu genovske konference v imenu zastopnikov raznih organizacij, delujočih za svobodo v trgovini spomenico, podpisano od njega v imenu omenjenega kluba, od vseučilišnega docenta van Dorpa v imenu holandske unije za svobodno trgovino in od dr. Kolomana Balkanija v imenu ogrskega Cobdenovega društva. Na tem mestu bodi omenjeno, da se imenujeta angleško in ogrsko Cobdenovo društvo po Richardu Cobdenu (1804 — 65), angleškem državniku. Leto se je boril za odpravo tupožvanih Corn-Laws (žitni zakoni), ki so določali visoke carine na uvoz tujega žita v Anglijo, v svrhu zaščite domačega žita. V tem energičnem boju je končno zmagal l. 1846. Tada je prodrla na Angleškem načelo svobodne trgovine.

Omenjena spomenica, predložena genovski konferenci, izjavja v glavnem takole: »Svetovna trgovina zastaja; skoraj povsodi produkcija nazaduje in krediti se težko pridobivajo. Vporabljeni olajšujoča sredstva le postružujejo zlo in narodi so prepadeni. Učinek vsega tega je, da dežela, ki so proizvajale za prodajo, ne morejo prodajati, one pa, ki so prisiljene k nakupovanju, niso v stanu kupovati. Naravne sile vedno streme za vzpostavitev ravnotežja ter dosežajo, da narodi ne kupujejo več nego prodajajo in narobe. Krediti dovoljeni od ameriške in angleške vlade onim deželam, ki so prisiljene kupovati, ki pa nimajo blaga za prodajo, zamorejo le začasno zaustavljati polom, niso pa v stanu stalno popraviti položaj. Da izboljšanje postane stalno, morajo narodi ne samo kupovati, ampak tudi prodajati. Narodi pa, ki se pritožujejo o slabi prodaji svojega blaga in svojih proizvodov, so vsi z redkimi izjemami povisali svoje dotedanje ali pa celo uvedli nove carine, da bi narodi ki so prisiljeni prodajati njim ali sploh ne mogli prodajati, ali bi pa mogli prodajati le mnogo manj. Višajo se carine in postavljajo se nove zabrane, da se onemogočuje narodom s slabo valutno ceno prodajati. To pa bo ovira naravnemu, po ravnotežju stremčajo izravnanje cen, katero odvrča narode s slabo valutno od tega, da bi prodajali pod cenami svetovnega trga.«

Spomenica konča z zahtevom, da se v svrhu gospodarskega odzdravljenja in blaginje vsega sveta, odpravijo visoki carinski tarifi, uvozne prepovedi, koncesije in druge ovire trgovini.

Vse, kar je čitati v oni spomenici, se more še lepše čitati v gospodarskih razpravah zastopnikov načel svobodne trgovine. Teoretično pravilno je, ako se ima v vidu blaginjo in gospodarstvo vesoljnega človeštva sploh, ali vsaj skupnosti civiliziranih narodov, ne pa blaginje in gospodarstva posameznega naroda oziroma posamezne države. Koristi posamezne države so lahko v krščem nasprotju s koristmi skupnosti drugih držav, koje so odvisne od posebne stopnje, katero je doseglo oziroma ni doseglo gospodarstvo posamezne države. Ne more se paž zahtevati, da narod, ki še ni dosegel popolnega gospodarskega razvoja, žrtvuje svoje koristi gospodarskemu blagorju drugih narodov, ki stoji na višji stopnji gospodarskega razvoja.

Tak narod smo mi, Jugoslovenci. Naša država ima v sebi vse pogoje za tak razvoj svojega gospodarstva, da se lahko, ako ne popolnoma, pa vsaj v visoki meri osamosvojimo od vsega in vsakega tujega uvoza. Mi smo danes pretežno agrarna država. Imamo pa vse pogoje za razvoj lastna industrije, ki nam je potrebna. Imamo v svoji gospodarski zakladnici rude, promog, vodne sile, ogromne šume itd. Našo lastno industrijo moramo pospešiti! To pa je proti konkurenci industrijsko močno in močnejše razvitih držav le tedaj mogoče, ako ščitimo svojo industrijo z vsakem oziru primernimi carinami. V to svrhu smo primorani, da s potrebnimi carinskimi odredbami in če treba z zabranami preprečimo sploh vsak nam samim potrebnih surovin. Zlasti velja to nam samim potrebnih surovin. Zlasti pravilo gosp. racionalnosti glede prekomernega izvažanja živine, v kolikor in kadar bi mogel spraviti ta par force — izvoz v nevarnost kar ves obstanek naše, sedaj plodonosne živinoreje. Tako pretrgovanje dobičakalne izvoza pa bi moglo spraviti cene mesa v naši državi na višino, na tako strmo vrh, da postanejo kratkoročno nedosegljive domačemu konzumentu. Tudi bi dosledno dvigale delavske plače in s tem dražile cene naše industrijske produkcije. Sloveči nemški gospodarski veleum in pisatelj List je v svojem znanstvenem delu »Narodni sistem politične ekonomije« zastopal načelo, da si mora vsak narod vsvariti svoj popolen ali ekoraj popolnen gospodarski organizem. Ni namreč mogoče deliti narodov in poljedelske, industrijske in trgovske. Poljedelstvo samo hira, ako ga ne podpirata industrija in trgovina. Narod mora imeti ambicijo, da postane istočasno poljedelec, industrijalec in trgovec. Se-le, ko je to dosegel, postane polnoleten. Da dospo do te evolucije, treba mu je vojk in vajetov, primernih njegovim močem in njegovemu razvoju. Drugače se zaleti in pade ob prvih korakih ter se ne dvigne več. Isto teorijo, ki jo nazivajo sistem zmerne zaščit-

ne carine, zastopa ameriški vladniški profesor ekonomije M. Simon N. Patten.

Vsi ti argumenti veljajo za našo mlado v gosp. povojih tiho državo. Saj bi se je vsprilo naših ogromnih narodnih bogastev radi polasti na gospodarskem polju polnoletni narod in posebno naši sosede. Ni čudno torej, da so gornjo spomenico podpisali zastopniki industrijske razvite narode. In kar ni čudno, da se tudi italijanski minister za trgovino Rossi vnema za svobodno trgovino in sicer s posebnim ozirom na našo državo, od koder upa uvažati cene surovine v Italijo ter nam uspešati manj vredne izdelke laške industrije. Proti takim nameram se mora naša država v interesu svojega gospodarskega razvoja braniti s primernimi, ne pretiranimi, uvoznimi in izvoznimi carinami, in v primeru potrebe celo z zabranami uvoza in izvoza.

★ ○ ★

POKRAJINSKA RAZSTAVA V MARIBORU.

Najimne cene za prostore. Ker je obnova razstava za razvoj obrti neprecenljive važnosti, je potrebno, da se je udeležijo obrtniki v čim večjem številu. Da se omogoči udeležba tudi manj premožnim obrtnikom, je odbor znižal najemnine od 50 Din na 25 Din za kvadratni meter. Prvotna določba, da mora vsak razstavilec najeti najmanj štiri kvadratne metre, se je razveljavila in dobi vsak obrtnik toliko prostora, kolikor ga rabi, torej tudi samo en kvadratni meter. Odbor pričakuje od obrtnikov, da bodo to vpoštevali in se razstave polnoštevilno udeležili.

Za izvrševanje del na razstavi je odbor po sprejetih ponudbah pooblastil sledeče tvrdke: za specializirane posle: tvrdka »Oriente«, d. d. v. Mariboru; mizarstva dela: mizar Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracijske dela: Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 45; slikarske dela: Franjo Horvat, Slovenska ulica 10 in Franjo Ambrožič, Gralska ulica 2; fotografiranje razstavnih prostorov in predmetov: fotograf Vladimir Vlačič, Gosposka ulica. Vsi razstavilci se naprošajo, da se za izvrševanje del na razstavi poslužujejo edino le omenjenih tvrdk. Ki so se obvezale, da del razstave odstopijo fondu za zgradbo »Vajeniška doma« v Mariboru.

Reklama. V svrhu reklame se izda poseben razstavljalni katalog, katerega se naj razstavilci najzadnjeje poslužujejo. Katalog bo obenem vodnik za razstavo, ter bodo v njem po razstavnem redu navedeni vsi razstavilci. Vsem obrtnikom pa pripočemo, da inserirajo v tem katalogu, ki se bo razširil v visokem številu in bo potem razstavi razširjen po vsi Sloveniji, vsled česar bodo imeli oglaš v tem katalogu največji uspeh. Inserate sprejema za to pooblaščen anončni zavod, Ivo Sušnik, Slovenska ulica. Pripočljivo je, da se inserati radi pravčasno sestave kataloga čimprej naroče.

★ ○ ★

— Važna naloga za naše lesno trgovce. Prof. dr. Petračič je pred kratkim priobčil v šumarskem listu tržaške usance za lesno trgovino. Sedaj jih objavlja tudi »Hrvatski drvotrzec«. Gotovo je velikega trgovskega pomena znanje teh usanceh predpisov v Trstu, ki so bili sestavljeni še v predvojni času in njegovih produkcijskih in tržnih razmerah. Pri tej priliki pa ponavljamo svojo gospodarsko željo, da bi se v naši jugoslovanski državi, ki je pravi zaklad naravnih bogastev in tudi v svetovni trgovini zelo vpoštevanega lesa in lesnih produktov, čimprej ustanovile, ugotovile in širile naše domovne obilnice naše jugoslovanske usance za lesno trgovino. Velevažna ta kodifikacija ima gotovo namen gospodarskega podpora zlasti za naše manjše trgovce in gozdne posestnike. Ima pa tudi še to važno nalogo, da našo lesno produkcijo in trgovino regulira, vzdržna na tej enotni podlagi. Kupci našega blaga se morajo prejši slet ukloniti tem našim usancam, kar sprva mogoče ne poudi lahko in gladko. Ta smoter pa se mora doseči že radi čimvečje enotnosti v produkciji in prodaji, pa tudi radi zaštite interesov naših z lesom zelo založenih prodajalcev napram prebitanim in zelo — živahnim kupcem.

— Glasni izdelki. Cenjene g. trgovce opozarjamo na današnji oglaš »Lasičarske delavnice Albin Sinkovec, Vič pri Ljubljani«, ki je začela izdelavati vasilusle za »punčke« iz pravih las poljubnih frizur in velikosti. Ta trdka je najbrže edina v Sloveniji, ki se peča s temi izdelki, torej ne bo potreba več naročati iz inozemstva draga nadomestila ter plačevati tako visoke cene.

— Tranzit tobaka v poštnih paketih. Finančno ministrstvo je dovolilo tranzit tobaka v poštnih paketih preko naše kraljevine.

— Pisemske pošiljke za Švico. V katerih so carini podvrženi predmeti, niso dovoljene. Ako hočejo stranke pošiljati carini podvržene predmete, jih morajo poslati samo v poštnih paketih, pa ne v pisemskih pošilkah.

— Prodaja starih stvari. Komanda mesta v Ljubljani naznanja, da se bo 26. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v vojašnici Vojvoda Mišiča, objekt V javno prodalo staro posodo iz pločevine (skleda, krožniki, kaserole itd.). Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Izvoz poštnih paketov z mesnimi izdelki. Po odloku ministrstva za pošto in brzojav se smejo poštni pošiljke do 5 kg. v katerih so mesni izdelki (salame, klobase, gnjati itd.), zaklana perutnina, sveže meso in divjačina pošiljati v inozemstvo oziroma dobivati iz inozemstva (razen iz pokraja, kjer

ramaja goveja kuga), pa tudi pošiljati preko našega ozemlja brez potrdila o izvozu in zdravstvenosti in brez veterinarne kontrole na meji. — Za pošiljke z zgornj navedenimi predmeti, ki tehtajo več ko 5 kg pa zadostuje, da je pošiljka krita z ovrženjem onega veterinarja, ki je pristojen za kraj, kjer se pošilja pošiljka odda.

— Katalog razstavilcev IV. Praškega vzorčnega veletrga je izšel ter stane 20 Din. Naroča se pri oficijelnem veletržnem zastopniku anončni in reklamni družbi Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. Katalog vsebuje seznam razstavilcev po alfabetu, strokah in skupinah, dalje seznam inserentov ter raznovrstna navodila. Zastopanih je preko 2700 blagovnih strok, ki vsebujejo pač vse, kar more jugoslovanski trgovec potrebovati. Srbohrvatski ključ k blagovnemu seznamu tega kataloga se dobi za ceno 5 Din. Kdor potrebuje prvostnih naslovov za trgovske zveze iz Češkoslovaške, jih najde v imenovanem katalogu.

— g. Uvoz dalmatinskega vina v Slovenijo se od dne do dne množi. V Ljubljani se toči ta čas že v 12 gostilnah in 3 vinotoki. Cene litru so 28 do 32 K, kvaliteta dobra.

— g. Brezplačno vračanje na Il. orijentalnem trgu v Bratislavi razstavljenih vzorcev. Ravnateljstvo češkoslovaških državnih železnic v Bratislavi naznanja, da se za vračanje razstavljenega blaga dovoljuje

prednost razstavnega tarifa, bodisi, da je ostal od razstavnega blaga samo del nezrebran ali neprodan, ako se predloži vojni list o odpravi cele pošiljke na trg in predpisano potrdilo razstavnega odbora.

— g. Vzorčni semenj v Budimpešti se bo vršil 17. do 26. junija. Podrobne informacije o tem semnju je mogoče vpogledati v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— g. Prodaja jelovih desk. Državni komisar na sekvetrovanem lmanju Snežnik (Schönburg-Waldenburg) naznanja, da prodaja dne 14. junija t. l. ob devetih dopoldne v svoji pisarni na Snežniku potom ofertalne licitacije 800 m² jelovih desk. Predmetna objava je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

UVOZNA PREPOVED ZA LUKSUZNO BLAGO UKINJENA.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Finančno ministrstvo je na vse obmejne in glavne carinarnice odpisalo naredbo, s katero se na predlog finančnega odbora v sporazumnju s finančnim svetom ukinja prepoved uvoza luksuznega blaga. Uvoz tega blaga bo dovoljen proti gotovemu povišanju carine. Naredba stopi takoj v veljavo.

Konferenca v Genovi.

ZAKLJUČNA SEJA. — GOSPODARSKI PROBLEMI. — NAČELA UNIVERZALIZMA.

— Genova, 19. maja. (Izv.) Po običajnem ceremonijelu in pompu je bila zaključena genovska konferenca. V zgodovinsko važni palači San Giorgio je bila danes dopoldne zaključena plenarna seja. Točno so dospeli vsi delegatje, tudi Barthou s francoskimi člani. Jaspar z Belgijci, Nemci, Rusi in druge narodnosti. Poslednji je stopil v dvorano Lloyd George. Dnevni red se je bil formalnega značaja. Seja je imela odobriti tele točke: 1.) Odobritev zapisnika druge plenarne seje. 2.) Predložitev resolucij gospodarske komisije. 3.) Predložitev sklepov prve politične komisije. 4.) Poročilo komisije o verifikaciji mandatov. 5.) Naredbi o delovanju Rdečega križa v mirnem času.

Predsednik Facta je otvoril sejo s kratkim otvoritvenim govorom. Po odobrenju zapisnika je predsednik gospodarske komisije francoski delegat Colrat poročal o delovanju te komisije ter obširno očrtal glavne točke gospodarskega obnovitvenega programa za Evropo.

Colrat pritrjuje splošnemu mnenju, da se Evropa ne more gospodarsko obnoviti samo z visokodonečimi frazami, marveč moramo to obnovo praktično izvesti. Navajajoč najvažnejše vzroke za gospodarsko neravnovesje, je poudarjal, da je nadprodukcija v nekaterih državah mnogo pripomogla k temu. Velika naloga za obnovo pa vsekakor pripade gospodarski produkciji pri obnovi Rusije. Ni pa v bodoče dopustiti, da odvajajo umetne industrije z dežele kmečke sile in tako povzročajo poljedelsko neprodukcijo, do čim se po mestih pojavlja industrijska nadprodukcija.

V vprašanju produkcije sirovin je treba nastopiti nova pota. Treba organizirati izmenjavo sirovin. Treba je organizirati posredovanje med posamnimi državami in narodi, da se zopet tako vzpostavijo redni toki evropske trgovine, ki so bili med vojno mestoma popolnoma upušteni, mestoma obrnjeni v druge smeri. Kar se tiče svetovne trg. in potem nje izmenjanega blaga, je treba ugotoviti, da se je število množine blaga za polovico zmanjšalo od onega pred izbruhom svetovne vojne l. 1913. Ne moremo tožiti o zastajanju produkcije, o brezposelnosti in o slabem trgovskem prometu na trgih sirovin, yendar je pretresljivo dejstvo, da je padla kupovna sila obubožanih dežela. Pa tudi sistem umetnih omejitve je mnogo prispeval k stagnaciji. Več kakor razkosanje zemljevida je ponehanje proste trg. pomnožilo razne meje in postavilo nove mejnike. Čas je, da se vrnemo k zdravemu gospodarstvu, katero pa edinole mors garantirati narpdom pogodba Zveze narodov.

Glede tarifov je gospodarska komisija skušala spoštovati svobodo držav, da jim bo mogoče urediti lastno narodno gospodarstvo po svojem prevdanku in s tarifami dobiti novih virov dohodkov. O gospodarski komisiji priporoča, da se v evropskem tarifnem sistemu doseže stabilizacija. Zelo obširno je gospodarska komisija razpravljala o vzpostavitvi mednarodnih pogodb.

Usoda Evrope je odvisna tudi mnogo od tega, da narodi vzpostavijo redne in normalne odnose, temelječe na podlagi medsebojnih mednarodnih pogodb. Kdor bi skušal te po-

godbe kršiti in porušiti, ta bi deloval proti interesom Evrope in proti stremljenju, ki preveva vse delegacije, zbrane na tem kongresu.

Nemški delegat dr. Rathenau je za Colratom očrtal štiri glavne principe, po katerih naj se doseže obnova Evrope. Kar je Genova izvedla, to bomo mogli šele v poznejših letih objektivno presoditi. Na mestu pa tudi ni napačni optimizem. Pravo blagostanje za Evropo pride, če dobe splošno priznanje temeljna načela: 1.) Celokupni dolgov vsake države ne smejo presegati njenih produkcijskih moči. Sedaj je drugače. Sedaj so vse države obenem dolžniki in upniki. Sedaj ne vemo, ali naj izpolnimo svoje obveznosti, ali naj zahtevamo izpolnitev svojih zahtev. Vse dežele zro samo na enega, ki bi bil edini upnik in bi dal vsem kredito. 2.) Drugi princip: Noben upnik ne sme svojega dolžnika ovržati, da ne bi plačal svojih dolgov. 3.) Vzpostavitev svetovnega gospodarstva je mogoča, če se doseže medsebojno zupenje. Sedaj se vedno obstoja stanje, ki omogoča vzgojno propagando. 4.) Ni zadosti, da se sklenejo pogodbe samo med posamnimi tuji in zadosti, da se sklenejo pogodbe med vseh narodov, potrebno je sodelovanje vseh narodov. Potrebno so skupne žrtve za obnovo Evrope.

Ruski delegat Čičerin je za tem povzel besedo in omenil še nekatere pridržke k členu 6. mirovne-ga garancijskega pakta, zahteval je gotova določila za varstvo delavstva, posebno glede brezposelnih pod por. Čičerin je dalje sprejel resolucije gospodarske komisije z gotovimi pridržki.

Z ozirom na kratko dobo se je predsednik zaključil razpravo in dal na glasovanje predložene resolucije in tudi mirovno garancijsko pogodbo. Vse države, zbrane na genovski konferenci, so predlagane resolucije in garancijsko pogodbo v načelu sprejele, nekater z gotovimi pridržki.

Predsednik Facta je izrekel v zaključnem govoru iskreno zahvalo za spoštovanje, ki spo jo izkazovale vse delegacije Italiji. Facta je izrazil upanje, da doseže Evropa finančno ozdravljeno. S posebnim poudarkom pa je izrekel stavek:

»Imamo z največjo skrbilivostjo rešiti največji problem povrnitev Rusije v okvir evropskega gospodarskega življenja. Toda čas, ki je bil odmerjen konferenci, je bil prekratek, da bi omogočili končno rešitev tega najtežavnejšega vprašanja.

Res je, da nismo dospeli do končnega sporazuma, toda rešili smo najvažnejše: upanje na poznejši in končni uspeh ogažani.

Če bo haaska konferenca premagala vse še sedaj obstoječe težkoc, ima vendarle Genova glavno zalugo za bodoči uspeh. Vse države, ki jih je popelje svetovna vojska razdružila, so na tej konferenci utemeljile novo evropsko politiko, ki nosi značaj univerzalnosti in pacifikacije. Tem idejam skuša tudi Italija dati svoj pečat. Provizorično in še omejeno prihaja iz Genove po mirovni garancijski pogodbi beseda: »Mir vsemu svetu!«, mir ki je zaželen od vseh narodov sveta.

Facta je zaključil: V imenu Italijanskega kralja, vlade in Italijanskega naroda izrekam srčne in udane pozdrave vsem narvočim delegatom ter želim iz dna srca veliko blagostanje in srečo vsem narodom.

SPORAZUM MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Ministrski svet je na včerašnji seji podrobno razpravljaj o Lloyd Georgeovih predlogih za sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Definitivni skleni še niso storjeni. O predlogih je bil obveščen tudi ministrski predsednik Pašić, naprošen, da sporoči svoje mnenje k predlogom.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Po nekaterih informacijah vsebuje Lloyd Georgejev predlog za sporazum tele točke: 1.) Ustanovitev prometne, a ne svobodne nevtralne cone za mesto Zader v širini od 5 do 15 km. 2.) Vsi prebivalci mesta Zadra si lahko nabavijo v tej coni živila za eno leto. 3.) Uvedejo se potne olajšave v prometu. 4.) Italija ima takoj izprazniti tretjo dalmatinsko cono in Sušak. 5.) Potom šestčlanske, iz enakih delov obstoječe jugoslovnsko - italijanske komisije se ima na Reki izvršiti razmešitev po rapalski pogodbi. V slučaju, da se v tem vprašanju pojavijo spori, se ima zadeva predložiti v razsodo predsedniku švicarske republike.

Njegova sodba je merodajna in obvezna za oba pogodnika.

— Genova, 18. maja. (Izv.) Jugoslovnska delegacija je danes na čast italijanskim delegatom in novinarjem priredila prijateljski dinor.

— Dunaj, 18. maja. (KB.) Iz Genove javlja dopisni urad: Objavljajo, da so razgovori v St. Margheriti o jadranskem vprašanju tako daleč napredovali, da je bila za luko Baroš končno določena Italijansko - jugoslovnska komisija z nalozom, da ukrene vse potrebno za eliminacijo luke od svobodnega mesta Reke. Med tem izprazni Italija tretjo dalmatinsko cono, tako tudi reško predmestju Sušak, Zadrju je zagotovljen neobhodno potrebni promet z bliznjo jugoslovnsko okolico. Tudi opcijska pravica v Dalmaciji je urejena po obojestranskih željah.

— Genova, 18. maja. (Izv.) Ministrski predsednik Facta in minister Schanzer sta snoči povabila jugoslovnske delegate in njih dame na obed v gradu Raggio.

Državni prevrat na Bolgarskem?

VESTI SE NISO AVTENTIČNE. — MOMENTI IN VZROKI ZA EVENTUALNI PREVAT. — POLITIČNI POLOŽAJ V BOLGARIJI JE NA PET. — KRALJ BORIS POBEGLI?

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Vsi jutranji beogradski listi, večinoma z veliko rezervo, priobčujejo alarmantne vesti o državnem prevratu na Bolgarskem. Vesti temelje na informacijah in poročilih, ki jih podajajo iz Bolgarske v Caribrod, oziroma v Bosiligrad pribegli potniki. Vesti vele:

Vsa bolgarska meja je popolnoma zaprta. Vhod v državo je zabranjen. Železniški promet ukinjen. Prestop meje je dovoljen v izredno izjemnih slučajih. Našim kmetom, ki imajo na bolgarski strani svoja posestva, posebno onim v selu Izvoru pri Bosiligradu, je zabranjen prehod meje in ne morejo obdelovati na Bolgarskem ležečih zemljišč. Potniki, dospeli iz Bolgarske, vele: V Bolgarski je nastal pravi nered. Komunisti so se uprli proti sedanjemu režimu Stambolijskega vlade. V mnogih mestih in celo na deželi so si prilastili vlado. Povsod vihrajo rdeče zastave. Razširjeni so letaki, ki govore o revoluciji, o revolucijski ideji in proclazenju republike. Kralj Boris je baje iz Sofije pobegnil v Varno. Kmetje, pristajši zemljoradniške stranke, so izvršili pokol nad komunisti (?). V Bolgarski je nastala meščanska vojna.

Druga poročila vele, da so se komunisti polastili v Sofiji vlade. Vrše se tuji in krvavi boji po ulicah med komunisti in pristajši stanegega režima.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) V političnih krogih so alarmantne vesti sprejeli z največjo rezervo. Verjetno pa je, da stoji Bolgarska z ozirom na sedanjí zelo kritični in napeti položaj v stadiju dalekosežnih odločitev. Notranjepolitična situacija je bila zadnje dneve zelo napeta. Med opozicionalnimi strankami, socialisti, komunisti in anarhisti je v Sofiji nastalo veliko nezadovoljstvo in ogorčenje, ker je kralj na predlog vlade ukinil sofijski občni gotove aytonomne pravice in svobodo. To nezadovoljstvo se je razširilo zadnje dneve tudi na deželo. Opozicionalni tisk je zadnje dneve luto, ne štedeč z izrazi, napadal kralja Borisa.

Gotovi krogi pa so tudi razvili agitacijo proti ruskim beguncem. Zadnje dneve je notranje ministrstvo izdalo stroge naredbe proti Vranglovim pristajšem. Izvršene so bile številne aretacije.

V Sofiji je bilo aretiranih poleg polkovnika Samohvalova še več ostalih oficirjev in beguncev. Posebno senzacijo je vzbudila aretacija ruskih generalov Putepeva in Satilova. Notranje ministrstvo pa je skušalo na vsak način odstraniti Vranglovce iz dežele in jih odpraviti v Carigrad. Notranje ministrstvo je izdalo tudi ruskim beguncem poziv, da se lahko vrnejo v Rusijo. Vse potne stroške do Odeze je pripravljena plačati bolgarska vlada. Na ta način je skušala bolgarska sedanja vlada ustvariti milje, da bi se mogla približati sovjetski Rusiji. Po mnenju nekaterih beogradskih političnih krogov je tudi sedanjí ministrski predsednik Stambolijski v Genovi v dolgotrajnih razgovorih z ruskim delegatom Rakovskim skušal pripraviti stike s sovjetsko Rusijo.

Zunanjepolitični položaj Bolgarske pa je bil zadnje dneve vrlo kritičen. Bolgarska delegacija na genovski konferenci ni dosegla zaželenih uspehov. Danes 20. t. m. potече rok za odgovor, ki ga ima prežicno in strinkno dati Bolgarska na ultimativno noto reparacijske komisije glede plačila reparacijskih obrov in glede sprejetja konvencije o gospodarski in finančni kontroli zaveznikov v Bolgarski in o sprejetju nekaterih, od zaveznikov zahtevanih zakonskih predlogov. Proti zahtevam zavezniške reparacijske komisije je nastala po vsej Bolgarski ostra agitacija. Povsod so se zadnje dneve prirevali protestni shodi.

S tega vidika je treba presojati vse alarmantne vesti, ki v bistvu ne izključujejo kakerega prevrata. Te prevrat na ne more biti takoj krvav in revolucionaren, kakor ga slikajo potniška poročila. Vsekakor pa je treba počakati na avtentična poročila. Zanimivo je, da se Stambolijski z Genove še ni povrnili.

— Sofija, 20. maja. (Izv.) Glasilo ruskih emigrantov »Rusko Delo« je zadnje dneve luto napadalo bolgarsko vlado radi preganjanja Vranglovih pristajšev. General Vrangel je sam te dni vložil pri bolgarski vladi odločen protest.

— Sofija, 20. maja. (Izv.) Tendence vseh opozicionalnih političnih strank je, da se Bolgarska nasloni na sovjetsko Rusijo.

Glasbeni vestnik.

— Na koncertnem sporedu Jugoslovnskega Akademskoga Glasbenega Društva »Mladost« iz Zagreba, ki se vrši v ponedeljek dne 22. maja ob osmih zvečer v dvorani Filharmonične družbe, so najboljšje jugoslovnske zborovske kompozicije, katere poje zbor »Mladost« na svojih koncertni turneji v Angliji. Zastopani so najboljši jugoslovnski skladatelji, kot Manojlovič, Milojević, Mokranjac, Dobronić, Hatze, Konjević, Jozefović, Stolzer ter Dev in Paigeli. Večina na spored stavljenih kompozicij do danes ni bila še nikjer izvajana.

— Jugoslovnsko akademsko glasbeno društvo »Mladost« iz Zagreba priredi v nedeljo, dne 21. t. m. ob 20. v celjskem Narodnem domu koncert.

— Prelovec Zorko: Jaz bi rad rdečih rož... Moški zbor z bariton solom. Priredba za dvospev s spremljevanjem klavirja. V Ljubljani, 1922. Izdala in tiskala Zvezna tiskarna. Te popularne, skoraj za ponarodele pesmi, ki tako dobro odgovarja našemu narodnemu petju, se gotovo razvesele vsi slovenski zbori.

— Adamič Emil: Vasovalce. Moški zbor. Mala pesmarica. Št. 12. V Ljubljani, 1922. Založila in tiskala Zvezna tiskarna. Ena najbolj originalnih, efektivnih in res vsakozki naših zborov je ta le Adamičev »Vasovalce«. Slaven je že po vsej domovini. Dobrodošel torej v novi izdaji!

Akademsko pevsko društvo »MLADOST« iz Zagreba, priredi

v ponedeljek dne 22. t. m. ob osmih zvečer v dvorani Filharmonične družbe

KONCERT

pred turnejo na Anglijsko. Vstopnice v pisarni »Glasbeno Matice«.

Dr. Anton Sagadin, direktor Pokojninskega zavoda.

Starostno zavarovanje pri- vratnih ameščencev.

(Konec.)

Glede dodatnega zavarovanja je treba objasniti, da bi bilo, ako gledamo le na razmere pred vojno, potrebno le za one zavarovance, ki prejemale dohodke preko maksimalnega zavarovanja na eni strani; na drugi pa za vse v obče, koji si želijo zavarovati: 1.) dopolnitev pokojnine od 75% na 100% plače in 2.) dopolnitev od 40 let na 35, odnosno 30 let službe. Dopolnitev pokojnine na polno 100% prejemke je tudi že danes po zakonu mogoče v smislu člena IV. novele iz leta 1914 — dočim bi se moglo dopolniti na manjšo zavarovano dobo upoštevati in omogočiti z novim zakonom.

Končno še nekaj besed o potrebi noveliranja sedanjega zakona iz leta 1921. Pokojninski zavod je zavarovalnica, on pobira premije in izplačuje rente. Kakor se dobi pri privatnih zavarovalnicah za veliko premoženje veliki kapital, odnosno rento, a za malo premijo le mali kapital, odnosno rento, tako je tudi pri pokojninskem zavodu. On upravlja vplačani kapital, kakor druge zavarovalnice. Ker pa sloni zavarovanje na zakonu in ne na privatni zavarovalni pogodbi, se mora zavarovanje vršiti strogo po določilih zakona. Zato se ne zavaruje ameščenec za kako poljubno rento, temveč za ono rento, ki odgovarja njegovim službenim prejemkom. Zgoraj smo povedali, da naj bi prejemal ameščenec ob upokojitvi po 40 letih službe tri četrtine svojih prejemkov kot pokojnino. Danes pa ne znašajo prejemki samo 18.000 kron letno, temveč toliko dinarjev pri srednjedobro plačanih zavarovanih, pri višjih uradnikih pa še dokaj več. Računa se lahko s povprečnino 60.000 kron letno in bi moralo zavarovanje segati do 120.000 K letno zavarovane svote. Le potem bi odgovarjala pokojnina. Ako pa zavarovanje obsega samo del teh dohodkov in se seveda plačuje le del resnične premije, kdo in kako bi mogel plačevati višjim prejemkom odgovarjajočo rento? Od kod naj bi zavod vzel denar? Zato je neobhodno potrebno, da je in ostane zavarovanje vsikdar v skladu z gospodarskimi razmerami.

Vse to pa velja s pogojem, da prejemka zavarovane celotno dobo zavarovanja povprečno isto ali tako plačo, ki se le polagoma zvišuje in recimo tekmo 10 let podvojiti. Za take slučaje pa, ki jih doživljamo iz za vojnega, da se službeni prejemki povzajajo tekmo enega leta, odnosno enega in pol leta kar po četrtinji, kakor smo doživeli od 1. januarja 1920 sem, kjer smo ugotovili povprečnino z 9000 K letno, na 1. julija 1921, kjer je znašala povprečnina okoli K 40.000, za take slučaje pa v zakonu ni preskrbljeno. — Pa tudi ne bi moglo biti, kajti statistične ugotovitve, ki so bile podlage prvotnemu zakonu, so se zbirale v letih od 1893. do 1906. Pred vojno smo torej imeli K 1500 povprečnega letnega zaslužka, 1. januarja 1920 šestkrat toliko, t. j. 9000 K, 1. julija 1921 več kot 20krat toliko, t. j. nad 39.000 kron — okroglo K 40.000. In danes računamo še 50% na to, to bi bilo 40krat več kakor pred vojno, to je 60.000 kron.

Poglejmo torej katastrofalen učinek druginje, oziroma pada valute v zavarovanju! Zgoraj smo rekli, da je nabranega za 12½letno zavarovanje 4900 K, iz katerega kapitala bi se plačala letna invalidna renta K 1012. Dotičnik pa ne postane invalid, temveč je zavarovan še vnaprej. K starim 1012 kronam rente pridobiva vsak mesec eno osmino plačane premije kot rento. S 1. julijem 1921 se je zvišalo zavarovanje na kratki iznos — ne pa tudi starj nabrani kapitali. Da bi se moglo tudi za prvi 12½ let dati dotičnemu kratko večjo invalidno rento, t. j. 6072 kron letno, bi bilo potrebno, vložen kapital od 4900 kron šestkrat, kar bi znašalo 29.400 K. Ako spremeniš zopet valuto, to je sedanje zavarovanje iz kron v dinarje in hočemo tudi stare rente v dinarjih izplačevati, je potrebno, da spremeniš tudi stari kapital iz kron v dinarje, t. j. namesto prvotnih 4900 odnosno 6kratno 29.400 K, potrebujemo 4krat toliko 117.600, kar znaša 44kratno pomnoženje starega kapitala. In to bo šlo tako dolgo naprej, dokler se ne ustali druzina in valuta! — Od 1. julija 1921 pridobiva dotičnik radi 6krat večje premije 6krat večje odloške K renti. Ker jasno vidimo, da je potrebno še nadalje povečanje vsaj v dinarje, je že

zopet tudi tukaj primanjkljaj iz kron v dinarje. Da bi veljali ti odlomki, t. j. ta ena osmina premij v dinarjih, bi morala biti tudi premija vplačana v dinarjih. Da bi torej imel zavarovalec vsikdar tri četrtine zadnje plače zavarovane za pokojnino, bi bilo potrebno, da se njegova stara rezerva sproti spopolni na ono višino, ki se potrebuje.

V tem je dovolj natančno pokazana potreba, da so zavarovani sproti vsi dohodki ameščencev in se

sproti vplačuje konstantno odgovarjajoča premija. Kajti vsak mesec, v katerem se zviša plača ameščencev, a ne tudi premija, prinese nov primanjkljaj v rezervi. Zato je neobhodno potrebno, da se sedanja plačilna tarifa prilagodi sedanjim plačam ameščencev. Kajti le tedaj bodo pokojnine večje, če bodo večja tudi vplačila. O načinu zboljšanja starih kapitalov pa enkrat prihodnjič.

Sokolstvo.

VSESOKOLSKI ZLET V LJUBLJANI.

— I. jugoslovanski vsesokolski zlet 12. do 15. avgusta. Vedno hitreje se bližamo trenutku, ko prihitijo iz vseh delov naše države Sokolstvo v belo Ljubljano k prvi olimpijadi jugoslovenskega Sokolstva. Dela za priprave tega zleta so v polnem teku in do 300 marljivih sokolskih rok je na delu, da izvrši vse predpriprave te ogromne prireditve. V pisarni Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Narodnem domu se zbirajo dan za dnem razni odseki k večurnim sejam, po sejah pa se zbirajo zopet posamični delavci, da izvršijo sklepe odsekov. Na telovadnici za glavnim kolo dvorom so začele rasti prve tribune in vidni so že obrisi ogromnega telovadišča. Po vseh društvi naše širne države vlada za zlet veliko zanimanje in zletna pisarna le z največjim trudom in naporom zadovoljuje različnim željam žup in društev. Pa ne samo med jugoslovenskim Sokolstvom, temveč tudi pri drugih slovanskih sokolskih organizacijah je zavladalo veliko zanimanje za našo prireditev, v prvi vrsti med češkim sokolstvom, ki je na prvi poziv prilavilo 12.000 udeležencev. Prijavili so svojo udeležbo tudi poljski in ruski Sokoli, tako da bo zbrana v Ljubljani skoraj cela slovanska sokolska družina. Od ostalih narodov so prijavili svojo udeležbo Francozi, ki z zanimanjem zasledujejo naše priprave za zlet, tako da se je prijavilo tudi društvo francoskih gimnazistov iz Algira v Afriki. Udeležijo se zleta tudi Belgijci in najbrže tudi Luksemburžani. Od ostalih narodnosti dosedaj niso prišle prijave. Veliko zanimanje za zlet je zavladalo med ameriškim Sokolstvom in naši časopisi v Ameriki prinašajo obširna poročila o zletu. Program zletnih prireditev je sledeč: poleg oficijelnih zletnih dni se vršita še dva predzletna dneva, in sicer:

dne 23. julija naraščaj naših mladini od 6. do 18. leta. Naraščaj mora biti v Ljubljani v soboto, 22. julija. V nedeljo, dne 23. julija se vrši zjutraj tekma naraščaja iz kušnja za proste vaje. Po izkušnji se vrši povorka naraščaja po mestu in popoldne javni nastop. Tega dne se udeležijo tudi češki naraščaji.

Ki pride v Ljubljano s posebnim vlakom v številu 6 do 800. V ponedeljek, dne 24. julija se vrši dopolne pregledovanje mesta in naraščajske akademije, popoldne gledališče in druge zabave.

Drugi predzletni dan, dne 6. avgusta je posvečen

družtven in vojaštvo.

Dijaki srednješolski nastopijo s predpisanimi prostimi vajami in s telovadbo na orodju. Vojštvo ima ta dan tekme in popoldne javni nastop. Razen tega se vršijo med 1. in 7. avgustom razne dijaške prireditve, katerih podrobnejši program bode še objavljen.

Dne 11. avgusta se prične mednarodna tekma in tekma članic, dne 12. avgusta nadaljevanje tekme in tekma članov — prihod gostov. Oba dneva zvečer se vrše razni pozdravni večeri, koncerti itd.

Dne 13. avgusta zjutraj izkušnje za javni nastop, popoldne javna telovadba. Netelovadci se podajo ob 9. zjutraj na grob prvega staroste J. S. S. dr. I. Oražna. Razen tega se vrše isti dan dopolne dve mafineji, razni promenačni koncerti, zvečer pozdravni večer, gledališče itd.

Dne 14. avgusta dopolne skušnje, popoldne javna telovadba, nastop vojaštva in naraščaja. Dopolne se vrše razni koncerti, zvečer gledališče, slovanski večer, koncerti itd.

Dne 15. avgusta dopolne povorka, popoldne javna telovadba. Pri povorki nastopi celokupno Sokolstvo v kroju. Po končani povorki se Sokolstvo razvrsti na Kongresnem trgu, kjer se pokloni mestu Ljubljani. Zvečer se vrši v Tivoliju poslovilni večer.

Dne 16. avgusta se vrše izleti v razne kraje naše države. Podrobnejši program vseh teh prireditev se objavi pravočasno.

— Zletni znak. Člani sokolskih društev, ki so bili člani sokolskih društev 20. marca t. l. dobe za zletne dni, t. j. od 12. do 15. avgusta poseben zletni znak, ki ga je izdelal akademični kipar Dolinar. Zletni znak smejo dobiti samo člani sokolskih društev, kakor že prej omenjeno, nikakor ne nečlani. Zletni znak opravčuje člane k prostem vstopu na telovadišče, k vsem prireditvam, dalje k prostemu vstopu v sokolsko razstavo v zletnih dnevi, v skupna prenočišča in v muzej. Na telovadišču je določena za člane v kroju, ki imajo znak, posebna članska tribuna. Cena znaku 20 Din. Pozivljamo bratska društva, da naroče takoj zletne znake za svoje člane. Denar je poslal naprej. Na naročila brez denarja se ne ozira.

ŽELEZNIŠKE OLAIŠAVE ZA VSE- SOKOLSKI ZLET.

— Beograd, 20. maja. (Izv.) Pod vodstvom načelnika železniškega odseka zletne pisarne g. Švajczerja je prišla v Beograd delegacija Soko-

lov, da intervenira na merodajnih mestih glede transportnih olajšav in glede organiziranja železniškega in parobrodnege prometa za časa jugoslovenskega vsesokolskega zleta v Ljubljani. Delegacija je mnogo pripomogla na uspehih ministarstva poljedelstva g. Pucelj. Doseženo je, da bo železniška uprava dovolila nad 40 specialnih vlakov iz raznih krajev naše države in da bo vožnja znatno znižana.

— »Ljubljanski Sokol« priredi v nedeljo, 21. maja celodnevni pešizlet svojega članstva v civilni obleki na Sv. Katarino in Grmado. Odhod točno ob 6 in pol zjutraj izpred Narodnega doma, peš čez Podužnik, Toško čelo - Sv. Katarino - Grmado - Medvode. Povratek z vlakom ob 20.45. Jestišne za obed le prinese seboj! Zdravo!

— Sokol Moste naznanja vsemu članstvu, da je prednjači zbor sklenil, da je telovadba za vse članstvo do 24. leta obvezna ter se bo vsakega, ki neopravičeno ne obiskuje telovadbe črtalo kot člana al članico društva. Odbor.

— Starina med Sokoli. Mozirski Sokol praznuje 28. maja svojo štiridesetletnico s telovadbo in veliko slavnostjo. Mehka, sočna trata ob Savinji, z drevjem in slapom Trnave od narave same okrašena, bo v log srenemeno pozorišče narodne svečanosti, ki se bo ob zvokih Mariborske godbe slavila s planinsko veselostjo. Komur še ne bo dovolj godba, bino razsvetljeno plesišče na vodi, šofori z mrljimi in toplimi okrepčili vseh vrst, ta bo imel svoje veselje na rajanju okrog raznja, kjer bo šumadinec pekli jančke. Še drugi stari planinski običaji bodo vsakega gosta bogato odškodovali za majhen trud udeležbe. Pri dopoldanskih vlakih čakajo na Rečici ob Paki vozovi, da se bo vsakdo lahko popeljal na slavnostni prostor, odkoder bo z očmi lahko poletel na vrh Ojstrice. Kdor pa se ne strah tričetrturnega sprehoda čez trato in spomladanski gozd, mahne jo kar iz Paške vasi po markirani poti. Za poznejši odhod večernih vlakov je prekrbljeno, čas pa se še naznani. Pravi veseljaki pa se odpeljejo z godbo in vozovi v ponedeljek zjutraj.

— Prapor metliškega Sokola. To dni bode končan prapor metliškega Sokola. Načrt je napravil nadučitelj Božo Rešič po originalih, napravljenih v starih časih za Metliko. Gospa Harinkova v Črnomlju je dala na razpolago zelo star otirač, na katerem imajo poleg drugih krahin ornamentov tudi stiliziran metliški grb. Značilno je, da je tkano platno »na skatlice«, katero tehniko so uporabljali italci v Zumberaku in jo uporabljajo danes le še Bojančice v Sloveniji. To platno se odlikuje po posebni čistoti in lepi vnanosti. »Tara« (stative) ima po dva para naličnice, dočim belokranjska krosna le 1 par. V Zumberaku se že davno več ne tke, kar znači tudi na starost otirača. Prva stran prapora je izvezena s 36 stiliziranimi pticami; v sredini je Sokol z ročko v krempljih. To risbo je naredil akademični slikar Maksim Gaspari. Druga stran ima geometričen ornament z monogramom v cirilici in latini v v sredi. Vozna tehnika se približuje belokranjski (tkaničeni). Na praporu prevladuje kakor v večini belokranjskih ornamentov — modra barva. Prapor je krasno delo, na katero bo lahko ponosno vse jugoslovensko Sokolstvo. Brez besed pove o veliki poštovanosti Sokolice, ki se presedele 722 ur pri tem naporu med delu. Tehnično stran je vodila z vzgledno poštovanostjo ga. dr. Strkova, sestra Saveznega podstarostre br. Gangla. Pri delu so jih krepko pomagale sestre: Flajšmanova, Omrzelova, Weissova, Kobalova, Guštinova, Kastelčeva, Barletova in Podgoričnikova. Drog je izdelala domača tiskarna B. in drug v Ljubljani. Prapor bo razstavljen ob priliki kraljeve poretke v Beogradu in Ljubljani.

— Sokol Koroška Bela - Javornik. Priprave za razvijte prapora se v vsakim dnem izpopolnjujejo. Zletni lepaki so razposlani vsem bratskim društvom gorenske sokolske župe. Vabljeni pa so tudi ljubljanska društva. Spored prireditve je sledeči: V soboto, 27. ob 20. je svečana bakljada s obhodom skozi Javornik in Koroško Belo. Pevski zbor in godba priredita podokolno kumit s. Bajžel in br. starosti. V nedeljo, 28. t. m. je pri jutranjih vlakih ob 9. sprejem gostov. Nato so skušnje za popoldanski nastop. Ob 11. je odhod na slavnostni prostor k razvijanju v prvotno javno telovadbo. Nato je ljudska veselica. Pri prireditvah sodelujejo godba kovnarjev, sokolski pevski zbor z Jesenic, pevsko društvo »Sava« in pri plesu salonski orkester. Vožnja je proti izkazilu zletnih izkaznic na progh drž. železnice polovična.

**Zbirajte znamke
Jugoslovensko Matice!**

KONGRES JUGOSLOVENSKIH INŽENJERJEV V SARAJEVU.

Dne 23. t. m. prične v Sarajevu zborovati kongres jugoslovenskih inženjerjev. Zborovanje traja oficijelno dva dni in se zaključijo kongres dne 25. t. m. Za ta kongres vlada med jugoslovenskimi inženjerji veliko zanimanje in se je že priglasilo nad 400 gostov. Sarajevska sekcija Udruženja jugoslovenskih inženjerjev priredi ostalim članom udruženja iskren in prijateljski sprejem. Tudi ljubljanska sekcija se udeležila v polnem številu tega kongresa. Sekcija je odločila, da je skupni odhod slovenskih inženjerjev v nedeljo dne 21. t. m. ob 15.56 z brzovlakom proti Zagrebu. Suk v Zidanem mostu je ob 17.4. odhod proti Zagrebu ob 20, tako da mariborski in ostali člani iz Štajerske povestvajo to zvezo. Južna železnica je določila na svojih progah za vse člane 50 % popusta. Prekinjenje vožnje pa ni dovoljeno. Tudi državna železnica je dovolila gostom in civilnim inženjerjem polovično vožnjo. Nazaj grede je projektna vožnja po morju Gruž-Bakar. Eventualno se doseže znižana vožnja na parniku. Dotičniki, ki žele potovati po morju, imajo oditi iz Sarajeva v četrtek ob 6.45. Prilika je dana, da si ogledajo Dubrovnik, Split in Bakar. Potovanje po morju bi trajalo do 31. t. m.

Kongres češkoslovanskih vseučiliških profesorjev.

V Pragi, 17. maja.

V nedeljo 14. t. m. se je otvoril v poslanski zbornici I. državni kongres češkoslovanskih vseučiliških profesorjev pod pokroviteljstvom predsednika Masaryka.

Otvoritvene seje se je udeležil predsednik Masaryk, predsednik poslanske zbornice Tomašek, predsednik senata Praške, ministri Udržal, dr. Šrobár, Černý, Novák, dr. Dolanský, Šrámek in Stanek, nadalje zastopniki vseh češkoslovanskih kulturnih društev, razni poslanci, načelnik generalnega štaba Mittelhauser, generalni inspektor dr. Machar itd. Ljubljansko univerzo sta zastopala rektor dr. g. Krek in dr. Frankenberg. Navzoči so bili tudi zastopniki poljskega vseučilišča in pariške Sorbonne. Akademski senati univerz v Beogradu, Zagrebu, Cambridge, Rimu i. dr. so poslali pismene pozdrave.

Kongres je otvoril prof. Srdinko, ki je poudarjal, da bi češkoslovanski narod ne bil danes svoboden, ako bi ne bilo predsednika Masaryka. Omenil je tudi, da so bili povabljeni na kongres nemški vseučiliški profesorji, ki se pa povabila niso odzvali.

Nato je govoril predsednik Masaryk, ki je med drugim rekel: Vsak profesor je vzgojitelj, ki mora biti vzgled mladini. Vojna in revolucija sta ojačili hrepenenje po temeljiti šolski reformi. Toda šolska reforma pomeni predvsem reformo učiteljstva. Vzgoja mladine ni težka, toda vzgoja starih povzroča težave. Republika in demokracija sta nam prinesli svobodo in z njo svobodno šolo in svobodno učiteljstvo. Od svobodne šole pričakujemo mnogo za razvoj našega naroda. Reformno zahtevo vsebujejo želje zblizanja med vseučilišči in ljudstvom. Zahtevajo se ljudska vseučilišča in tudi ljudskošolski učitelji hrepenijo po vseučiliški izobrazbi. To je dokaz splošne duševne lakote. Toda vseučilišča se ne smejo odpovedati znanstveni preciznosti in stroki. Nadalje je izjavil: Borba političnih strank ojačuje strankarsko pripadnost in stranke ne pošiljajo v vlado, v urade in v parlament vedno najboljših ljudi. Volitve niso zadostna garancija za politično in upravno prakso. Znanost je delo. Vseučilišče ima danes nalogo biti vzgled s svojo delavnostjo. Vsi stojimo pred vprašanji, ki sta jih rodili svetovna vojna in revolucija. Kriza povojne dobe nalaga vsakemu mislečemu učitelju, predvsem vseučiliškemu dolžnost razmišljanja o usodi in nalogah našega naroda in naše države.

Popoldne se je vršila seja sekcije za splošna vseučiliška vprašanja in sekcije za mednarodna znanstvena in vseučiliška vprašanja. Dr. Horáček je referiral o nevarnosti nivelizacije izobrazbe, dr. Friedrich o domaći encyklopediji literaturi, dr. Švambera o geografsko-statističnem atlasu češkoslovaške republike.

V ponedeljek dopolne in popoldne so nadaljevale razne sekcije svoje delo. V sekciji za organizacijo je referiral dr. Jedlička o splošni šolski reformi, prof. Bydžovský o pripravah za študijsko reformo, prof. na branski univerzi Haškovec o delitvi izpitov na filozofskih fakultetah, prof. Hlava o reformi medicinskega študija i. dr. V sekciji za dijaške zadeve je referiral dr. Kostlivý iz Bratislave o izmenjavi dijakov med Slovaško in Češko. Dr. Jakubec pa o podpori znanstvenega publicističnega delovanja dijakov. V sekciji za mednarodna znanstvena in vseučiliška vprašanja je referiral prof. Novotný o pomeni učenja klasičnih jezikov na univerzah, prof. Votoček pa o mednarodnem sodelovanju univerz. Kandidati naj bi bili dolžni priobiti svoje disertacije vseh iz svetovnem jeziku. Dr. Bidlo je referiral o mednarodnem sodelovanju znanstvenih društev ter zahteval, naj pripravijo češkoslovaška znanstvena društva zblizanje z jugoslovenskimi.

Popoldne ob 18. se je vršila slovesna zaključna seja kongresa, katere se je udeležil med drugimi tudi jugoslovanski poslanik dr. Vošnjak. Poslovilni govor je imel prof. inž. Ursiny, ki je konstatiral, da je imel kongres v vsakem oziru uspešnejši uspeh. Govornik

se je spominjal zlasti zavezniške Jugoslavije in ruskih kolegov ter končal: Na svidenje na prvem vseslovenskem kongresu vseučiliških profesorjev!

Kultura.

SPORED NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Nedelja, 21. maja: Marija Stuart, gostovanje tragedije ge. Marije Vere iz Beograda. Izven.

OPERA.

Nedelja, 21. maja: Luliza. Izven.

— Opera. *Leo Delibes: Lakmé*. Samo na korist predstavljamo, ako poročajo kritiki tudi o repizah... G. Lovšetova je po dolgih letih zopet zelo razveselila slovenski talent. Iz koncertne dvorane je kar frapantno naglo skočila na oder. S popolnim pevskim uspehom. Njen sladak, prozni glas je dozvedno šibak, a v istini povsem sposoben fortov ter prodiren v največjih ansamblih; vrhu tega v koloraturi dovoljno izurjen. Nežno dekelce Lakmé je seveda že prerasla in orientalski zar čustev in mišičnih izrazov jej ni dan. Tako je njena »Lakmé« užitek za uho. G. Drvota (ki ga nam je zadnjič tiskovni skrat premenil v Drosto) je naš glasovno najboljši oblagodarni, a tudi v igri najsrečnejši tenor. Včasih malo pokoketira in poremomira z glasovno silo; a s tem gotovi publiko vselej imponira. G. Zathay je noblen igralec in zanesljiv pevec; le žal, da ga je tako težko razumeti. Tega ni morda le sam kriv, nego tudi novošegni izgovor. »Brau, dan, deu, seu, požrtvovalen, izdajavec, skriu, ubiu, itd. se čule v petlu za mola usesa neznoznos rovtarsko, a kviri brččas tudi umljivost teksta. Prav na mestu je Malilka gđ. Kalouske, diskretna v igri in petlu. Dober tip je postavil g. Bratuž prav izborne maske. Bajaderi plesata temperamentno in s slikovito gracio gđ. Nikitina in velenadarni domačin g. Vavpotičeva; tudi tercet, gđ. Svobodova, Chladkova in Spirakova, se v baletu odlikuje. Čemu je baletni zbor deloma golonog, deloma v trikoljih, je neumljivo. Lepše bi bil ves zbor enak golonog. Da so indijci tako temnouravi ali indijanski čokoladni, je pač le licenca na našem odru. Čudno je, da ima temnopolti Nikalanta čisto belopolto hčer. Morda jej je bila mati Evropejka? — Se čudnejše pa je, da imajo mogoče indijci večnoma rjavla lica, rjavla čela, a bela usesa in bele vratove. Dekoracije g. Skružneca (zlasti dva portala) so zopet izborna. Režija dobra; orkester snoči prav distinguiran in brezhibno pozoren. Dr. B.

— 30 letnica članov oper. zbora. Fr. Rus in Jak. Lumbars. V našem opernem zboru imamo dva vrta pevca, oboja odlična tenorista, ki pojeta že 30 let. Fr. Rus deluje pri operi že od leta 1890. Ko smo imeli predstave še v italijanski dvorani; Jakob Lumbars je operni član od februarja meseca 1892. Fr. Rus je nastopal nešteto krat tudi kot solist in številu njegovih opernih partij je veliko. Pel je na pr. častnika v »Canebasc, Nikolaja v »Mornarji na krovu, Dona Alvara v »Afričanki, Glasnika v »Lohengrinu, sla v »Aidici, mlinar, vajenca v »Starom Mininu, Ramendada v »Carmen, Ruiza v »Trubadurju, Vaska v »Prenočišču v Granadi, Valentina v »Uru, grofu celjskem, Ricarda v »Ernaniu, vodjo glumačev v »Prodani novosti, sodnika v »Maskeradnem plesu, Flavija v »Normi, Gastona v »Traviatu, Janka v »Vodnjaku, Maksa in Kilijana v »Carostrelcu, Lorenza v »Fra Diavolu« itd. Te partije kažejo hkratu pestrost našega oper. repertoarja zadnjih 30 let. Rus je bil angaževan tudi v oper. zbor zagrebški, a nato je odšel v Djakovo, kjer je bil koralist Strossmayerjeve katedrale. Celih 7 let je deloval ond, a nato se je vrnil zopet k naši operi kot solist za manjšje partije in član zbora. Rus je med najbolj zaslužnim sloven. pevci; idealist, ki mu je pevska umetnost najvišji užitek in najlepša radost. Večer za večerom hodi k skušnjam ali k predstavam že nad 30 let. V italijani so dobivali naši poštvalni pevci po 3 goldinarje za predstavo! Za skušnje seveda niti beliča. Selo kasneje so bili angažirani. Dobivali so gaže po 12—15 gold. na mesec ter za sloveske partije po 1—2 gold. Rus pa je hkratu ves čas sodeloval pri naših najboljših pevskih društvih ter delujo že danes. Kjer trba tenoristov, je Rus prvi na mestu. Ze l. 1898. je prirejal koncerte po Sloveniji v družbi ge. Irme Polakove, M. Fedyczkowskega in pok. kapelnika H. Beniskom in prirejal jih je še kasneje opetovano. Znan je kot vrh tenor po vsej domovini. Tovariši mu je Jakob Lombar, ki je imel dve desetletji najlepši in najzdatnejši tenor našega opernega zbora. Tudi Lombarjev operni repertoar je ogromen. Pel je pod Beniskom, Tomašem, Taličom, Reinierjem i. dr. doslej ter nastopal včasih tudi kot solist v operah, operetah in narodnih spevoigran. Kakor Rus je zvesto vztrajal tudi v najtežjih časih pri našem gledališču ter ostal s svojo ženo, odlično zbor. altistko, od početka naše opere do danes zaslužljiv stebel vsake predstave. Rus, Lombar in njegova žena pa sta tudi med onimi pevci, ki so hkratu dobri igralci, ki se znajo živjeti v operno dejanje in značaje in so zato vsem režiserjem in kapelnikom dragoceni sodelavci. Tudi Lombar je preko 30 let odlični član naših pevskih društev ter je pel že na neštetih koncertih. Teh trah skromnih in tihih kulturnih delavcev, ki delujejo s sveto ljubavjo za umetnost in narodno probujo častno in uspešno že troje desetletij, se spominjamo torej s priznanjem in zahvalo. Vzor so pevskega naraščaja.

J. K.

V Ljubljani, 20. maja 1922.

— »Obzorova« geografija. Da »Obzor« opetovano uporablja nemška izmisle-
na imena za povsem slovenska mesta in
regije, smo žigosali že večkrat. A da »Ob-
zor« ne razločuje več slovenskih pokrajin
niti zvedeli iz njegove številke z dne 17.
maja. Slovenska Štajerska je »Obzoru« u-
porabljala ime »Obzorska« smo doznali, da so
v »Obzoru« (!) uradi po slovenski Štajerski za-
deli sestavljati svoje objave in pozive —
strašno, strašno! — »u cirilici. Ker pa ne-
ki narod ni večš cirilice, piše »Obzore«,
stanjejo zle posledice za dotične stranke,
ki to — zdaj prihaja fenomenalno logični
sklep — vlačijo zopet za seboj slabljenje
našega edinstva! — Konstatiramo, da naši
slovenski štajerski uradi pač čitajo in raz-
umejo objave in pozive v cirilici, a da jih
ne sestavlja prav noben slovenski urad-
nik. Tako naglo se vendar ne da pravilno
izdati srbsčine v cirilici. Vse uradne reši-
te naših uradov so slovenske ter se vsi
dokli v cirilici strankam ustno ali pisme-
no prevajajo v slovenščino. Srbsčina je
slovenskemu neukemu narodu prav tako
razumljiva ali razumljivejša kakor hrva-

— Počovanje v Beograd povodom pooka Nj. Veličanstva našega kralja je vezano na posebne legitimacije, katere se bo izdajalo, in sicer za osebe, ki stanejo v

— Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ul. 27., I. Danes, v soboto ob 8. zvečer zadnjič veseloigra »Nebesa

— **Dunaj.** 19. maja. Devizo: Za-
greb 35.67, 35.73, Beograd 142.38, 142.62
Praga 191.40, 191.60, Curih 1918.75,
1921.25, Valute: dinarji 142.28, 142.52,
češke kruna 191.15, 191.30, švicarski
franki 1908.75, 1911.25.

**„Glasbena Matica“ v Sa-
rajevu.**

— Lasničarska delavnica Albin Šinkovec, Vič pri Ljubljani, opozarja velečlenice interesne na razstavljene predmete v izložbi Gospodarskega urada za pospeševanje obrti na Dunajski cesti št. 22.

Lepota

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

"ELSA" lišino mlečno milo
najbolje blago, najfinije "milo lepote"
4 kosi z zamotom in poštnino 120 K

"ELSA" obrazna pomada

strani vsako nečistočo kože sončne pege, zaenatice, nabore, itd., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelan. lončka z omotom in poštnino 80 kron.

"ELSA" Tanočina pomada za rast las

šepi kožo glave, preprečuje izpadanje lomljenje in cepanje las, zapre prhut prarano osivelost itd. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 kron

Prodajalec

ako naročijo najmanj 12 kosov od ednega predmeta dobijo popust v naravi.
Razno: Lišino mleko 24 K; brkoma 10 K; najfinije Hega-puder Dr. Klugera v velikih original. škatuljah 40 K; najfinije Hega zobni prašek v patent. škatuljah 40 K; puder za gospe v vrečkah 8 K; zobni prašek v škatuljah 12 K; v vrečkah 8 K; Sachet dišava za perilo 12 K; Schampoon za lase 8 K; rumenilo 12 K; 48 K; najfinije parfem po 48 in 60 K; močna voda za lase 80 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebej računa.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja, Elsa trg 238. Hrvaško.

Vabilo k občnemu zboru

Kmetke hranilnice in posojilnice v Smartnem pri Litiji

dne 4. junija t. l. ob 9. zjutraj v pisarni.

DNEVNI RED:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo načelnika in pregledovalcev računov.
3. Potrditev letnega računa in bilance.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Sprememba pravil.
6. Volitev načelnika in preglednikov računov.
7. Raznoročiti.

Ob nesklapnosti obč. zbora se vrši pol ure pozneje drugi z istim sporedom in na istem prostoru, ki je sklepeten ob vsakem številu članov.

Načelnstvo.

Večno za industrijalce in vse kupce raznovrstnih strojev 3219

Ing. bureau Milan Vuletić

BRNO, Franzoská tr. 16. C. S. R.
Tehniško-projektovna in tehniško-komercialna pisarna izdeluje popolne projekte, načrte, tehnične elaborate iz celokupne inženirije raznih tvornic, električnih central, modernih oprekaren, mlinov, velikih žag, modernih parnih pekaren, pivovaren, sladkornic itd. Izvaja njih instalacijo, posreduje pri kupovanju prvotnega tehn. materiala in vsakovrst. strojev novih in dobro ohranjenih, zainteresuje zunanji kapital za domača podjetja. Za vse informacije glede podvignje kakršnekoli industrije ali dobave katerekoli vrste strojev in materiala se obrnite naravnost na bureau. Po želji stavljamo na razpolago inženirja strokovnjaka.

Lepi prostori na prometnem kraju, primerni za denarni zavod ali večjo pisarno, se daje v najem
v Mariboru. Najemnina po dogovoru. Ponudbe pod geslom **"Lepi prostori"** Ljubljana, pošto ležeče do 25. maja. 3338

Ida Trampuž
dne 19. maja ob 10. uri zvečer po dolgotrajni mukopolni bolezni v cvetju svojega življenja, previdena s sv. sakramenti Boga vdana izdihnila svojo blago dušo.
Pogreb se bo vršil v nedeljo dne 21. maja ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Mestni trg št. 19.
Ljubljana, 20. maja 1922.
Globoke žalujoča rodbina Franc Trampuž.

Iščem prostor

primeren za delavnico, približno 16 x 5 m, tudi razdeljeno, z vodo-odvodom, z možnostjo do električnega pogona. Ponudbe pod **"Delavnica 3716"** na upravo Slov. Naroda. 3716

Sandali

moške velikosti, par K 50, pri **Sever & Komp.**, Weišova ulica 12, Ljubljana. 3680

Zahvala.

Zahvaljujem se tem potom g. Pavlu Čepinu, les. trg. iz Gorenje, ker mi je vrnil nazaj izgubljeno zlato uro z briljanti, odklanjajoč vsako nagrado.

Nikola Kirchner, stud. ing.

Pvra specialna trgovina z rokavicami in parfumi nudi:

za birmo bele rokavice ter svilene flor nogavice.

Pristni

EAU de COLOGNE „4711“

in Marija Farina štev. „4“

ustno vodo O D O L.

O. Bračko, Ljubljana.

Dunajska cesta štev. 12.

Slike z naše rivijere.

Spisal Ivan Podrižaj.

Cena 3 dinarje.

Dobiva se v „Narodni knji-garni“ in drugod.

Načelnstvo.

Pisalni stroj

„Remington“, dobro ohranjen, se ceno proda. Naslov pove upravnstvo Slovenskega Naroda. 3670

Gablonsko in norimberško blago

kakor igrače, broške itd. oddaja vsled popolne razprodaje zaloge globoko pod ceno **A. Ožanič, Ljubljana** — Janes Trdinova ulica 2, vogel Dunajske ceste štev. 2. 3717

Kupim ključavničarsko delavnico

ali pa tudi posamezne orodje in stroje, eventualno se udeležim s kapitalom pri manjši obrti. Ponudbe na **Aloma Company**, anonončno in reklamno družbo, Ljubljana, Kongresni trg 3, pod šifro „Ključavničarska delavnica“. 3719

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska c. 19, se priporoča. Izvisev točna, cene zmerno. 1001

Čevljarski stroj

cilindrica, dobrodoč, se proda. Več pove **Silva Marinc, Radeče** pri Zidanem mostu 66. 3720

Večjo sobo

s popolno prehrano, za kar plača 3000 K mesečno, **liso gospod.** Dopisi na poštni predal 4 Ljubljana. 3705

Sibin Krdnik

Marica Povalejeva

poročena

Maribor, 13. maja 1922.

Prava turška električno pražena in mleta

kava

zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z zlato kolajno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri **trgovci Jovo R. Jovanović, Tuzla (Bosna).** Razpošiljamo v poštnih zavrtkih od 5 kg naprej po povzetju. 3643

Za poldrug milijon dobi resen trgovec 100 m² velik

trgovski lokal

in 200 m² veliko skladišče, kakor tudi stanovanje iz 3 sob v novotvrbni v bližini glav. kolodvora za november t. l. za **debo 10 let** le proti plačilu davkov. Le rezi reflektant! naj pošljejo naslove do 1. junija t. l. pod **"Priložnost-B"** na An. zav. Drago Beseljak & drug. Ljubljana, Sodna ul. 6. 3708

Hiša

z gospodarskim poslojem in mostno tehniko na najbolj prometnem kraju, v kateri se je 45 let trgovina in gostilna z najboljšim uspehom izvrševala, se radi starosti proda. — Več se izve pri **J. Medlem, Nova vas pri Raketu.** 3703

Za sezijo in letovišča!

Zelim vstopiti za časa tujske se-zije v letovišča kot **direktorice ali ključarica** hotela. Govorim laški, nemški in slovenski in tudi imam večletno službovanje v „Grand hotelu“. Ponudbe pod **"Direktrice 3695"** na upravo Slovenskega Naroda. 3695

„VERA“ industrija perila.

Specijalni tvorniški proizvodi

moškega perila

kakor tudi najmodernejših lastno

patentiranih

športnih srajc in ogrinjaj.

Kakovikova 19. Tel. 1-49.

Zagreb.

Samo na debelo! Samo na debelo!

Proda se

pisala ure in damski letni kle-
mat. Na ogled od 11. do 16. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3683

Pisarniški ravnateli,

prvovrstna moč, srednjih let, z odgo-
lno pravo v večji industrijskih pod-
jetjih, znanen strokovnjak v inženir-
stvu, vse slovenske in nemške, iz-
prizane službe. Vstop 1. junija. Ceni.
ponudbe na upravo tega lista pod pi-
sarniški ravnateli. 3659

3 pletilni stroji,

med temi dva vzorčna 6/40, in 12/86,
znatke „Groeser“, ter 5/33, znatke
„Pop“ se prodajo. Istotom se proda

nov šivalni stroj

Cena po dogovoru. Vprašati je pri Le-
gat in druž. strojno pletilstvo, Begunje
p. Lase, Gorenjsko. Ogleda se lahko
vsek dan. 3654

Ženitna ponudba.

Mlad, simpatičen, premožen trgovec
in posestnik želi znanja radi skorašnje
žetibe z izobraženo, premožno gospo-
dino od 18—22 let. Samo resna po-
nudbe, vsakakorslikopod. „Sreča-367“
na upravnstvo. Sreča jejnost zjamčena.
3673

Kolje za vinograde

cepano in žagano, v večjih množinah,
se po najnižji ceni odda. Ponudbe
pod **"Kolje za vinograde 3707"** na upr.
Slov. Naroda. 3707

Knjigovodkinja

z znanjem srbihvščine želi mesto.
Ponudbe pod **"Dobro meso/3710"** na
upr. Slov. Naroda. 3710

Kuhinjska kredenca

skoro nova, se proda. Ogleda se v
Florijanski ulici 6, I. 3680

Krasna parcela

v bližini mesta se proda. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 3692

Zamenjam

štrnadstropno moderno hišo v Gradcu
v sredini mesta za hišo ali posvetvo v
Jugoslaviji. Natančneje: **L. Hofman,**
Zagreb, Prilaz 69 3699

3 dobro izvežbane in zanesljive mizarske pomočnike

petroujem. Plača dobra, nastop
takoj ali po dogovoru. **Anton Stefa-**
tič, mizarski mojster, Sisek, Hrvatska.
3701

Hiša z gostilno

na prodaj na najbolj prometnem
kraju v sredini Ljubljane. Cena po do-
govoru. Rezi kupci plačeno od 25. do
28. maja pod **"Promet 3671"** na upr.
Slov. Naroda. 3671

2000-3000 K nagrade

kdor mi preskrbi majhen prostor za
varsko delavnico na Viču ob
glavni cesti. Naslov pove uprava Slov.
Naroda. 3709

Ribarsko orodje

vseh vrst ima odslaj stalno v zalogi pa-
skarna Kater v Ljubljani, Selenburgova
ulica. Edino razpečevanje za Jugoslavijo
izdeloval znamenite firme Hildebrand,
München. V zalogi so vse vrste najfi-
nejših in preproštih **palic, koles,**
svic, muk, tenkov itd. Vsem spe-
cijalnim željam se ugod v najkrajšem
času. Originalni izdelki firme se na
željo takoj pošljejo. Reparaturne vseh
vrst orodje se sprejmejo. Razpečevanje
ribarskih potrebnih se vrši pod prvo-
vrstnim strokovnim vodstvom. 3687

Velika čevljarska delavnica

z vsemi stroji, zdaj deluje osem delav-
skih moči, se proda. Ponudbe na
I. Smilnik, Maribor, pod **"Čevljarska de-**
lavica" Slovenska ul. 15. 3676

Bukovih drva

vsako množino, pol suhih, samo na va-
gane, kupi **št. Praznik, Celje.** 3674

Odda se krasen lokal

v mestu na deželi, pripraven za vsako
večjo trgovino. Naslov pove uprava Št.
Naroda. 3656

Denar si prihranite,

ako kupite namesto registrirane blagajne
"Marita" kontrolno blagajno

Ceniki na razpolago pri:
"Triglav" d. z o. z.

Ljubljana, Zrakov trg št. 10.
3663

Dežni plašč

znatka **"Pirelli"** se proda po ugodni
ceni. Naslov pove uprava Slovenskega
Naroda. 3677

Stavbeno podjetje

Ivan Vižintin

Ljubljana, Vodmatški trg št. 7.

se priporoča za vsa zidarska in de-
stavbna dela, izvršuje načrte in pro-
jane. Delo solidno. — Primerno pla-
čane. 3559

Žice in kabli za električne spoje, cevi in gumirane vrpce za izolacijo, žica za dinamo, železne žice in vrvi, najboljše gumene cevi za prenosporne brizgalke

iz svetovne tvornice

FELTEN & GUILLEAUME

WIEN - BUDAPEST - HD.

nudi po tvorniških cenah s svojega bogatega skladišča v Zagrebu glavno zastopstvo

ORBIS D. D.

ZAGREB, Paromlinska cesta I., Telefon 10 ali 12—30, Brzjavci: Orbis.

Iščete se krajevni agenti za na deželi.

„FIAT“ automobili

Fiat Torino — Austro Fiat

Glavno zastopstvo

O. ŽUŽEK,

LJUBLJANA, Sodna 11

Tel. inter. 461

Fiat Torino: 4 cilindski 6/15 HP 9/20 HP
6 cilindski 14/30 HP
12 cilindski 50—60 HP Superfiat

Austro Fiat: 4 cilindski 9/24 HP

Tovorni avtomobili istih znamk od 1—5 ton.

Svetovna znamka v nakupu kot obratu najcenejša.

Salon za perilo Wagner

GRAZ, Radetzkystrasse 6 II

Nevestinske opreme

se priporoča za fino damsko perilo
najsolidnejše izvršitve.

Mladenič

ki je dovršil 4 gimn. zmožen slov., nemšk., ital., pis. poslovi, išče primerne službe proti stanovanju in hrani. Ponudbe pod „Gimnazijst“ na upr. Slov. Naroda. 3624

Lovska oprava

stara, se prodaja. — Krizanska ulica 6, Ljubljana. 3665

Žrgovski pomočnik

špecerijske stroke, slov., nem., ital., išče primerne službe. Ponudbe pod „Specerist“ na upr. Slov. Naroda. 3626

„Tribuna“ tovarna dvokoles in otroških vozil

Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno preno, emajliranje z ognjen in ponikanje. Ljubljana, Karlovska cesta 4. Zvonarska ulica 1. 2120

Prva jugoslov. barvarija, krznarstvo in strojarnica

P. Semko, Ljubljana, Glince 230.

Sprejema lističe kože v barvo kakor vsa v to stroko spadajoča dela. Delo prevzemam v trgovini čevljev. Gradišče št. 10. Kupujem kože divjačine.

Došla

večja množina plaščev in zračnih za dvokolesa, guma za otroške vozičke in nova dvokolesa. Velika zaloga otroških vozičkov raznih modelov in šivalnih strojev. Cene na zahtevo. Pri Batjelu, Ljubljana, Karlovska cesta 4, Stari trg 28. 3261

Za daljno prodajo.

„Diana“, francosko žganje. Velika in stalna zaloga po originalnih tovarniških cenah pri trdnici Franc Gilda v Mariboru. 3215

Mehlovana mesečna soba

se takoj odda solidnemu gospodu. Ponudbe z navedbo poklica na upr. Slov. Naroda pod „Solidnost/3696“ 3696

Hiša

v sredini mesta se prodaja, preuredi se tudi z malimi spremembami za skladišče, ena soba kupcu takoj na razpolago. Naslov pove upr. Slov. Naroda. Posredovalci izključeni. 3644

Otroški vozički, dvokolesa, šivalni stroji, pneumatika za dvokolesa, motorje in otroške vozičke ter vsakovrstni deli, najceneje v veliki izbiri. Cene na zahtevo. 7692

Tovarna „TRIBUNA“ Ljubljana Karlovska cesta 4. Zvonarska ulica 1

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnje. Le provrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugoslov. d. z. o. z. v Ljubljani. 2319

Za kraljevo poroko

je naprodaj krasno, originalno darilo za mesto ali večjo občino v Sloveniji. — Naslov pove upr. Slov. Naroda. 3711

50.000 kosov

različnih starih vreč prodam po nizki ceni. Ogledajo se lahko vsak dan. Prešern, Čirčiče pri Kranju. 3714

Pečkovski vajenec

se sprejme takoj. Poštenost, zdravje, krepkost, in starost čez 15 let so predpogoji. Natančneje se poizve v Ljubljani, Sv. Florijana ul. 8. 3637

Za vajenca

v trgovino ali obrt želi vstopiti čvrst in prikupljiv deček, 15 let star, ki je dovršil 4 razrede osnovne šole in zna nekoliko nemščine in laščine. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3713

Velika zaloga klobukov in slamenikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobi pošta Domžale

Prevzemajo se tudi stari klobuki in slameniki v popravilo pri Kovačevič in Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju Gosposka ul. 4

Prodajalka

z dežele se sprejme za prodajo živil v baraki. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe pod „Ljubljana/3598“ na upr. Slov. Naroda. 3598

Žrgovski petnik

išče mesto petnika pri večjem podjetju. — Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3559

L. Mikuš Ljubljana, Mostni trg št. 13. priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo točno in solidno.

stanovanje

v Celju zamenjam za enako v Ljubljani (tako ali pozneje). Naslov pove upr. Slov. Naroda. 3647

Sokolske potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi suknjo za kroj priporoča trdnica

A. & E. Skabernè Ljubljana Mostni trg 10

Klavirje

upravlja in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše Ljubljana Tržaška c. 45

Za večje posestvo

(grajščina) se išče: upravitelj, bilance zmožna knjigovodkinja, in stenotipistka, zmožna nemščine. Ponudbe pod „Grajščina 3349“ na upr. Slov. Naroda. 3549

Trgovina

z mešanim blagom

se takoj odda. Poizve se: Schöner Albina, Leskovec pri Krškem. 3495

Učenec

za manufakturno stroko se sprejme takoj. Naslov pove upr. Slovenskega Naroda. 3526

Dežnike popravljam

najhitreje in najceneje. Delavnica:

Stari trg 20, I. nadstr.

Poštena delavna družina

(begunci imajo prednost), katera je popolnoma večja v vseh poljedelskih, vrtnih in gospodarskih poslovi, kakor tudi prašičereje, mlekarstva i. t. d., se sprejme v stalno službo na srednjeveliko posestvo v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši: plača dobra po dogovoru. Ponudbe z navedbo doseganja poslovanja in zahtevno plače je nasloviti: Poštni predal št. 27 v Ljubljani. 3529

Zamenjam majhno stanovanje

obstoječe iz 1 sobe, kabineta, kuhinje in pritliklin sredi mesta, z večjim 3 — 4 sob v okolici ljubljanske, če mogoče z vrtno. Ponudbe pod „A. L./3598“ na upr. Slov. Naroda. 3596

Koruzno moko

zdravo, in za krmo, ima v zalogi od 10 do 15 tona. — Vpraša se v trgovini Julio Meini d. d., Aleksandrova cesta 1. 3618

Klet

velika, suha in opremljena, se takoj odda. — Vpraša se v trgovini Julio Meini d. d., Aleksandrova cesta 1. 3618

Rudarski inženjer

išče službe pri obratu ali za samostojnega jamarja. Ponudbe pod „Rudarski inženjer 3353“ na upr. Slov. Naroda. 3573

Jetika!

Dr. Pečnik „Jetika“ in Dr. Pečnik „Die Lungentuberkulose“. Nemška izdaja je veleznanimiva in se prodaja v Nemčiji in v Švici. Kupite obe knjigi.

Graščina na Kranjskem

z 2000 orali se takoj prodaja plačila zmožnemu Jugoslovancu. Informacije pod „Grajščina/3682“ v upr. Slov. Naroda. 3682

Dražba posestva.

V petek, 26. maja t. l. ob 3. popoldne se bo vršila na postaji Brezovica pri Ljubljani

prostovoljna dražba zemljišč

vloz. št. 1673 in 1676 kat. obč. Brezovica.

Zemljišči merita skupaj 13.543 m in se raztezata v dolžini 450 m tik ob železniškem tiru postaje Brezovica, sta torej zelo prikladni za skladišni prostor.

Izključna cena K 200.000.

Pojasnili pri družbi lesnih industrijalcev „Pannonia“ v Ljubljani, Dunajska cesta 33. (Balkan). 3686

Razpis

ponudbenega natečaja.

Za linijski urad in za devet uradniških stanovanj namerava mestna občina ljubljanska zgraditi hišo ob artiljerijski vojašnici na Dunajski cesti.

Načrti o tej zgradbi so izpoloženi na vpogled v Mestnem stavbenem uradu za uradnih ur od

22. do 27. dne t. m.

Pri tem uradu in v ravnateljski pisarni mestnega dohodarstvenega urada (Dunajska cesta 29) je dobiti event. nadrobna pojasnila.

Ponudbe je vložiti v zapечатanih ovitkih do 12. opoldne dne 3. junija 1922 pri Ravnateljstvu mestnega dohodarstvenega urada (Dunajska cesta 29).

Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada

dne 18. maja 1922. 3697

Tvornica motorjev in motornih plugov

OSERS & BAUER

Wien XX. Dresdnerstrasse 81-85.

Motorji na sesalni plin

Bencinovi motorji

od 4-100 HP točno dobavni.

Novo!

Lokomobile na sesalni plin

na obrat z ogljem.

Glavno zastopstvo in zaloga:

Minerva d. d. Zagreb,

Duga ulica št. 3.

3673

Pomanjkanje bencina odstranjeno!

Prenareditelj vseh bencinovitih motorjev na obrat z ogljem.

Umetni led

Mesnega oddelka „Gospodarske zveze“ v Ljubljani

V ploščah po 11 kg.

Dnevna produkcija 2000 kg.

Plošča ledu Din. 13“.

Večjim naročnikom dostavljamo

led vsako jutro na dom.

se priporoča za fino damsko perilo

Inteligentna gospodična

večja šivanja, s perfektnim znanjem nemščine se išče za trajno in z dobrim postopanjem k dvoje deci v starosti 10 in 12 let. — Beata Vinski, soproga zdravnika, Karlovac. 3402

Ročni vozilec

na 4 kolesih (dira), v dobrem stanju, se kupi pri litograf. zavodu Černazar in drug, Cesta na južno železnico (za belgijsko vojašnico). 3664

Sprejme se prodajalka

izučena špecerijske stroke, zmožna samostojnega vodstva prodajalca. Janex Zorman, Sp. Šiška Ljubljana, Celovška cesta 91. 3635

G. F. Juráček

uglaševalec glasovirjev v Ljubljani Wolfova 12.

Izvršajem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev specielno strokovno, točno in ceno.

Dva brivska stola

dobro ohranjena se prodaja. Vpraša se v brivnici Kolizej, Gosposvetska cesta 3565

Inteligentna gospodična

večja šivanja, s perfektnim znanjem nemščine se išče za trajno in z dobrim postopanjem k dvoje deci v starosti 10 in 12 let. — Beata Vinski, soproga zdravnika, Karlovac. 3402

Ročni vozilec

na 4 kolesih (dira), v dobrem stanju, se kupi pri litograf. zavodu Černazar in drug, Cesta na južno železnico (za belgijsko vojašnico). 3664

Sprejme se prodajalka

izučena špecerijske stroke, zmožna samostojnega vodstva prodajalca. Janex Zorman, Sp. Šiška Ljubljana, Celovška cesta 91. 3635

G. F. Juráček

uglaševalec glasovirjev v Ljubljani Wolfova 12.

Izvršajem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev specielno strokovno, točno in ceno.

Trstje

(strukture) za strope izdelujem z najmodernejšimi stroji in iz najboljšega materiala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji ceni.

Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22.

TELEFON ŠT. 513. 5932

Trstje za strope

izdeluje in prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah. Pri večjih množinah znaten popust. — Anton Steiner, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 2128

Učenec

želi vstopiti v kako veliko trgovino z mešanim blagom. Naslov pove upr. Slov. Nar. 3553

Bencinovi motor

za žaganje drv, 6 PH, popolnoma nov, se prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 3639

Pletenine! Pletenine!

Vojnene ženske jopice različnega kroja, moške telovnike z rokavi ali brez njih, svitre, dokolenice, ovojke, sale, kape, kakor tudi letne pletenine različnih vrst za ženske in otroke, vse blago lastnega izdelka, priporoča Legat in drug, strojno pletilstvo, Begunje, p. Lesce, Gorenjsko. 3584

Knjigovodkinja

izučena, večja samostojne slovenske in nemške korespondence, se sprejme. Ponudbe pod „štev 17—3507“ na upr. Slov. Naroda. 3507

Hiša

s trgovskim lokalom na prometnem prostoru v središču Ljubljane se kupi. Ponudbe se prosijo pod „Resnost/3663“ na upr. Slov. Naroda. 3663

Brzojavnih drog

večjo količino iščem. Cene in ostali pogoji na naslov Kosta Ivanovič, Trg tabor 6, I. 7593

Lepa vila

v Slov. Bistrici, 5 sob, hlevi, velik vrt, se prodaja. Naslov pove Karol Breznik, Celje, Dolgo polje 1. 3545

Služba.

Izobražena vdova, Poljakinja, zmožna nemškega in francoskega jezika, sposobna voditi večje gospodarstvo, večja šivanja, stara 40 let, išče z 10 letnim sinom primerne mesto. Ponudbe pod „Vdova 3555“ na upr. Slov. Nar. 3555

Livarji

(oblikovalci, formerji) se iščejo za takoj. — Vprašanja, če le mogoče, se prepis izpričeval na Bezenica, livarstva čelika i željeza, Ostjekl III. 3604

Vila

v Rimskih toplicah

v najlepši solnati legi, s krasnim razgledom, se prodaja, na željo tudi s pohištvom. Kupcu je takoj cela vila na razpolago. — Okoli vile ca. 2 orala sadnega in zelenjadnega vrta, nekoliko trti in malo gospodarske posojije i. t. d. Vprašanja pod „Ugodnost 3623“ do 31. t. m. na upr. Slov. Naroda 3623

Lončeno blago

provostne kvalitete se prodaja na debelo. Ponudbe na anonimno družbo Alona Kompanija, d. z. o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3, pod šifro „Lončeno blago“

Trgovski lokal

na jako prometnem kraju se odda z vsem inventarjem vred zaradi preselitve. Dopisi pod „Lokal 3643“ na upr. Slov. Naroda. 3643

Pisalni stroj

„Oliver“ št. 5, dobro ohranjen, se prodaja. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 3640

Bukov gozd

za sečnjo, lepo zaraščen, se prodaja. Več se poizve na Bleiweisovi cesti 14, Ljubljana. 3631

Mesta v boljši hiši

išče s 15. junijem ali pozneje v Sloveniji ženska srednjih let, samostojna gospodinja, večja šivanja in vseh hišnih del. Gre pa tudi kot sobarica na letovišče. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 3638

Kolarskega pomočnika

kateri je obenem tudi več v izdelovanju kočij (Kastenmacher) potrebuje za stalno nameščenje Marlin Pastovici, kolarska, kovaška in sedlarska industrija, Sarajevo, Potokljaka ulica. 3409

Proda se konj

dobar za lahko in težko vožnjo, event. tudi par konj. Janex Zorman, Sp. Šiška Ljubljana, Celovška cesta 91. 3492

Morska trava za modroce

v vsaki množini se dobi najceneje pri Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 3492

Parni stroj

12 HP, s stoječim parnim kotlom, se ceno prodaja. Istotam se prodaja tudi dinam, 6 HP na 110 voltov. Poizve se v Linhartovi ulici 16. 3622

Pisarniška moč

zmožna slovenske, nemške in govora in pisavi ter stroje, se išče za tovarno v malem mestu ob železnici. Reflektira se samo na starejšo žensko moč. Nastop takoj. Prosta hrana, stanovanje, začetna plača 2000 K. Letno 2 meseca dopusta. Ponudbe pod „Dobra moč 3645“ na upr. Slov. Nar. 3645

Kovinar (kovač)

učencu str. del. šole I. letn., išče službo čez solske počitnice. Cenjene ponudbe je poslati pod „Krnar/3668“ na upr. Slov. Naroda. 3668

Trgovina

z mešanim ali manufakturnim blagom v Ljubljani ali na deželi iščem, event. vstopim kot družabnik v kako dobro izdele podjetje. Ponudbe pod „Priložnost“ na An. zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna ul. 5. 3597

Proda se nov modni pomladni damski plašč

za 1600 K. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 3595

Stelaže

popolnoma nove, v treh delih, skupaj 12 m dolge, 3-6 m visoke, se prodajo prav c

Želim pouka
v praktični nemščini. — Ponudbe pod
»Pouk 3646« na upravo Sl. Nar. 3646

**Mesta
blagajničarke**
ali pisarniške moči išče gospa,
ki je obiskovala obrtno šolo ter je zmož-
na slovenskega in nemškega jezika v
govoru in pisavi. Ponudbe pod »Pisarna
3642« na upravo Slov. Naroda. 3642

Krajevni repertorij za Slovenijo
izide v prihodnjih dnevih.
Obsega vse kraje v Sloveniji in Prekmurju z dodanim slo-
vensko-nemško-madžarskim besedilom krajev.
Ker naklada ni visoka, prosimo, da nam vsi zainteresirani takoj ja-
vijo svoja naročila, ker pozneje knjige ne bo več dobili.
Cena knjigi je 40 Din. Uredništvo »Adresarja za Slov.« v Ljubljani, Sodna ul. 5

**Velika družba v Ljubljani išče
korespondenta**
popolnoma večjega hrvatskega in srbskega jezika v govoru in pisavi (v latinici
in cirilici) ter nemškega in slovenskega jezika. — Reflektira se samo na samo-
stojno moč. — Plača po dogovoru. — Nastop službe takoj ali v najkrajšem času
Ponudbe pod šifro »KORESPONDENT« na anonimno družbo Aloma Company
Ljubljana. Kongresni trg 3. 3718

Hotel z restavracijo v Beogradu
na živahnem kraju v sredini mesta, z odličnimi in sigurnimi do-
hodki, se odstopi vsled bolezni. Pismene ponudbe na: Biro
»ROKS«, Katičeva 7, Beograd. 3641

LESNI CEMENT
katran, karbolinej,
strešna lepenka.
Strukturno trstje, apno, sadra, portland in romancement,
opaka, traverze, betonsko železje, samotna opaka in
moka.
„GRADIVO“
Zagreb,
Telefon 5 - 55 **BRZ.: GRADIVO.**
Bogovičeva 3.

Industrijsko-električno podjetje **INŽ. TURNER & Co. o Ljub-**
ljani, Sodna ulica št. 1 (podružnica v Mariboru, Aleksandrova
cesta št. 44) priporoča veliko zalogo

elektromotorjev v kmetijske in
obrtne svrhe
ter dobavlja promptno
polnojarmenike vseh
velikosti.

Naznanilo! Naznanilo!

P. n. slavnemu občinstvu najljubšeje naznanjam, da sem
otvoril trgovino s pohištvo na Vidovdanski cesti šte. 6.
Imam vedno v zalogi moderne spalnice, jedilnice iz trdega
in mehkega lesa, najboljše domače delo. Nudim pa tudi kuhinjske
opreme različne kakovosti po nizkih cenah.
Priporočam se slav. občinstvu in znamenjam z najodličnejšim
spoštovanjem

Matija Andlovic
mizarstvo, zaloga pohištva, Vidovdanska (preje Radeckega)
c. šte. 6. 3678

Svinjsko mast
čisto, koruzo in pšenico na vagone nudim po ugodnih cenah. Pro-
dajam bela in rdeča (šilher) vina dobre kakovosti po K 18. —
Imam tudi na prodaj večjo množino sodov od 5 — 700 litrov.
Ebenspanger d. d. Bjelovar.

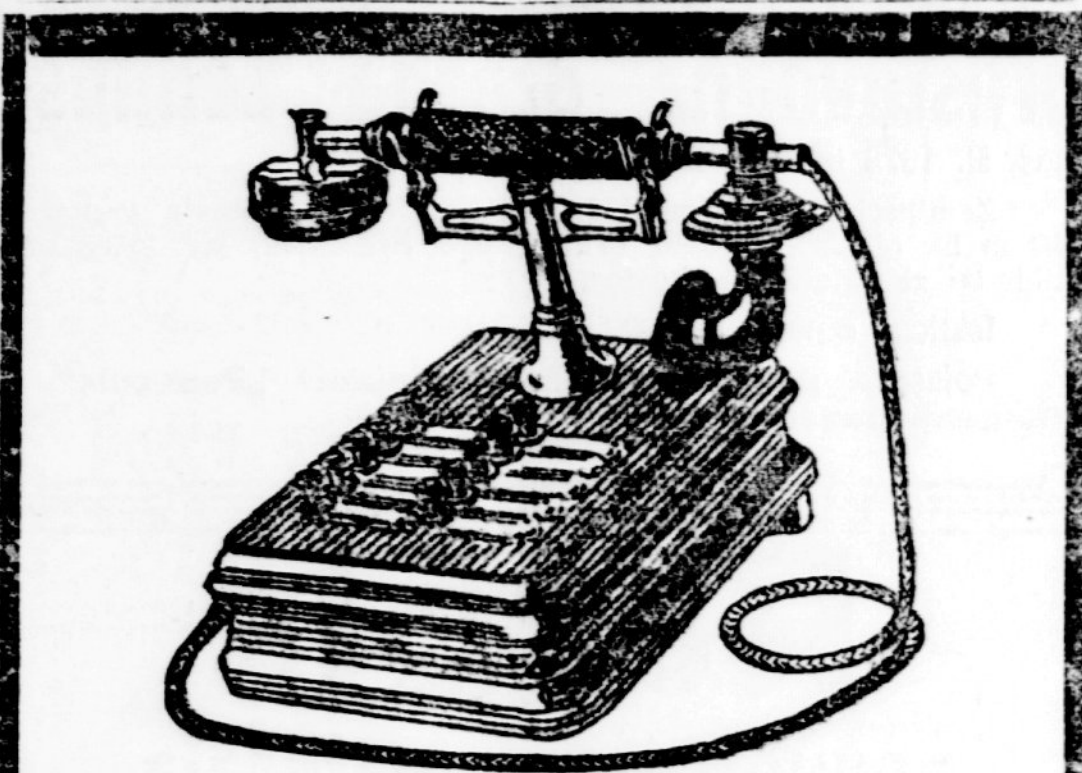
Razpis gradbe.

Mestna hranilnica ljubljanska razpisuje gradbo nove 4nad-
stropne stanovanjske hiše v Ljubljani, Dalmatinova ulica.
Načrti, popis zgradbe s proračunami merami in stavbeni po-
goji so na vpogled pri tajništvu hranilnice (Prešernova ulica 3)
vsak delavnik od 8. do 12. ure.
Skupno ponudbo za vsa dela je vložiti do včetega 27. t. m.
12. ure opoldan.
Hranilnica pri oddaji gradbe ni vezana na najnižjo ponudbo.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice ljubljanske.

Jugoslovanska banka d. d.
Deln. glavn. K 200,000,000 — Centrala v Osijeku. Rezerve K 50,000,000
Menjalnica v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.
Kupuje in prodaja devize in valute najkulantnejše. — Obrestaje vloge na hranilno knjižico in na tekoči
račun po najvišji obrestni meri.

**Prvovrstna
PUCH - KOLESA**
pnevmatike in vse potrebščine
kupite najceneje pri tvrdki
IGN. VOK, Specialna trgovina živčnih
strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. št. 7.

Vse vrste **telefonskih
brzojavnih** aparatov
in potrebščin za hišo in javno uporabo, kompletne tele-
fonske centrale
„Tungsram“, Telefon št. 14-65.

Automobili
Austro - Daimler - Puchwerke.
Glavno zastopstvo
Ljubljana, Gledališka ul. št. 2.
Daimler 6 cilindrski 60 HP. — Puch tipa XII 6/20
HP in Puch tipa VIII 14/38 HP.
Najboljši in najcenejši vozovi, takoj dobavni. Od 20.
t. m. naprej so interesantom 6 cilindrski Daimler in
Puch tipa VIII na ogled in preizkušnjo.

CEMENTNE
STREŠNA OPEKA **ZIDNO KAMENJE**
se izdelujejo najbolje z
„AMBI“ **„PAX“**
strojem za strešno opeko strojem za zidno kamenje.
Ti stroji delajo v vseh državah celega sveta a prednostjo vsem
sličnim strojem radi njihove posebne konstrukcije.
Opeka je po dobroti enaka vsakemu ilovnatemu blagu je ceno in se
more preizvajati na vsakem stavbišču, prihranitev dovoznih stroškov.
— Oferti in posili inženjerja brezplačno. —
FERRUM d. d. **ZAGREB,**
Masovničev trg 3.

KOLESA
avtomobili, deli in oprema,
pnevmatika
najceneje na drobno
na železo
J. GOREC
Ljubljana, Gospodarska o. 14.
Garaža. Delavnica.

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.
Mednarodni transporti
Antonio Biancheri & Comp.
Postojna
Centrala: Ponteba.
Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)
Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.
— Odprema vsake vrste blaga. —
Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Izvrševanje ksilolitnih tal in asfaltovanja
prevzema in ima vedno v zalogi: karbolinej, katran, lesni
cement, strešno lepenko, ruberoid (anduro), strešni lak, asfalt,
watproof, ceresit i. t. d.

Ljubljanska komercialna družba,
Ljubljana, Bleiweisova cesta šte. 18.

Pneumatika
znamke »Pirelli«, vseh velikosti za automobile, motorje in kolesa
so vedno v zalogi. Postavim tudi franko Ljubljana po najnižji
ceni in vsako količino. Naroči naj se: Skladišče pneumatike Pirelli,
Postojna. 3215

la Portland cement
dalmatinski proizvod na vagone pri tt. R. Forempoheri
drug, Bakar.
Telefon 14. **Brzojavlj. Forempoher.**

Usnje ševró, črna, okoli 15.000 štirjaških
čevljev, najboljše nemško kro-
movo strojenje, površina 8-12
štirjaških čevljev se odda izre-
dno ceno. Cenj. vprašanja na
Beogradska Trgovačka Šteti-
onica, Beograd, Knez Mihajli-
jova ul. 54. 3560

Največji davki
katere plačate Vam nastanejo, ako ne gle-
date na to, kje nakupujete, zgubite
denar in imate poleg tega večkrat se sitnosti.
Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke
H. Suttner, (imetnik Henri Maire), Ljubljana
št. 3. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne
znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi
druge dobre žepne ure, zapostve, svetilne in stenske
ure, verižice, prstane, zapesnice, uhane, namizno oro-
dje, krstna in birmska darila ter vso drugo zlatino in
srebrnino. Pa tudi uporabne predmete kakor: škarije,
gošče, brivice, lasestrižne in brivske stroje, steklorazce,
doze za tobak, svačice in smotke, nalagače in denar-
nice kupite dobro in ceno pri tvrdki:
H. SUTTNER, (imetnik Henri Maire), Ljubljana št. 3.

Svileni klobuki
čepice in slamniki
najnovejših oblik v veliki izbiri po znano nizki ceni.
Modni salon Stuchly - Maške
Židovska ulica št. 3.
Sprejemajo se vsakovrstna popravila. — Zlati klobuki vedno v zalogi

Pavola za pletenje v raznih barvah **svila**
za vezanje, šivanje in obšivanje gumbic.
Zastopstvo in tovarniška zaloga
Demšar & Osenar, Ljubljana, Kolodvorska ul. št. 35.

V trgovini
O. Bernatović
Mestni trg 5
se dobe že po jako nizki ceni:
moške obleke od 160 Din naprej
raglan od 250 Din naprej
moške hlače od 80 Din naprej
damski plašč od 150 Din naprej
damski kostumi od 180 Din naprej
damske modne obleke od 200 Din naprej
damska krila od 60 Din naprej
in binze od 30 Din naprej
Spomladne novosti vedno v zalogi.